Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 49 (4374). ЕРА, 27 апрель, 1967 шу. Мах 2 кеп.

ШЕРАГӀА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ

1967 шера эггара лоархӀамегӀара белгало я Советски Ӏаьлала 50 шу дузача денна сийленца накъадара хетаь яхь ди тӀехьа шерагӀа яржаш латташ хилар. Ударни хьесапе болх бе беррига ший низ тӀа а бахийта хӀара денна хьамсара даьхе гӀадъюгаргйола къахьегама толамаш даха гӀерт хӀара советски саг.

Нохч-ГӀалгӀайчен предприятешкара, колхозашкара, совхозашкара денденна ух керда производственни толамаш дахарах, къахьегамхой творчески хьинар айдарах дола хоамаш. Республика промышленносто квартальни план кхоачашъяьй, планал совгӀа эзараш тоннаш мехкдаьтта, газ, кхыйола продукци еннай. Денгара-денга дукхагӀа хулаш йоагӀа биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяь предприятеш, цехаш, сменаш. ХӀанзлехьа май бетта чотах продукци луш я кога гӀирс бу фабрика, Грознера № 4 йола быткомбинат, слюдяная фабрика. Хьинар айденна къахьегаш ба совхозийи колхозийи кхаш леладераш. ДукхагӀа дола боахамаш хьалха юв культураш дӀайийна а даьнна хьажкӀаши кхыйола тӀехьа юв культураши дӀаюви да. Хьалха латт бӀаьстан балхашта гумсой, наурцаш, сунженцаш.

Иштта да хӀанз массанахьа а. Пятилетка шоллагӀча шера плани юбилени шера тӀайна декхараши ханал хьалха кхоачашдара а Сийлахь-боккхача Октября 50 шу дузача денна сийленца накъадахара а вай дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме шийгара доагӀа дакъа лаца гӀерташ ва хӀара саг. Цо дика кхетаду укх шерара декхараш доккхий хилари уж кхоачашлара городерча а юртарча а хӀара къахьегамхочо ший беррига низ тӀабахийта безаш хилари.

Парте белгалъяьха экономически планаш кхоачашъяра эша керттера хьал да къахьегама овсарле лакхъяр. Дукха фактораш я цу гӀулакха лоархӀаме йолаш: предприяти техникаца Ӏалашъяра боарам, производственни процессаш вӀаштӀехьъяхар, болхлой квалификаци, кхыдараш. Амма уж дерригаш хиларах кхоачамбац, нагахьа санна саг ше обществана хьалхашкара ший декхараш кхеталеш ца хуле. Гучадаьнна да предприятей производства хьалаш, технически Ӏалашон боарам, болх берий квалификаци, кхыдараш цхьатарра дале а болхлой сакхетам цхьатарра ца хилча къахьегама овсарле цхьатара хулаш ца хилар. Сага сакхетам лакхагӀа ме хул, лакхагӀа хул цун къахьегамах хьадоала беркат.

Цудухьа да партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша хӀара сага из обществана хьалхашкара ший декхараш кхеталеш, ший балха участках а паччахьалкхен дерригача гӀулакхех а бола бехктокхам бовзаш хургволаш кхетам балара болх даим бе безаш хилар.

Керда общество, коммунизм хьалъюучун общественни декхарех доаллаш да общественни хьашташ къаьстта къахьегама дисциплина телхаерашца къовсам лоаттабар. Из кхыча тайпара хила йиш а яц хӀана аьлча советски наха кхоачашдераш цар шоай, шоаш оттадаь законаши правилаши я. Вай обществера дисциплина чӀоагӀа хилара керттерча бахьанех цаӀ, бакъдар аьлча цунах латташ а да. Законаши порядкаши вай воаш уваттаеш хилча, уж кхоачашден лораден дезараш а уж телхадерашца къовсам лоаттабе безараш а вай воаш хила деза.

Наьха сакхетам лакхбара чӀоагӀа лоархӀаме я социалистически яхь. Практико хьахьокх яхьа кулгал дикагӀа ме ду, из дикагӀа вӀаштӀехь ме йоаккх, цунах хьадоала производственни а наха кхетам балара даькъера а беркат лакхагӀа хилар. ХӀаьта яхь нах дукхагӀа чулоацаш а беркатегӀа а хилийтара хиланза даргдоаца хьал да партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша цунна даим кулгалдари коллектива теркам керттера производственни декхараш кхоачашдара тӀаувзари. Яхь вӀаштӀехьйоаккхача керттердар — из мишта лел берригача наха ховш хилар, яхье яьннача коллективаша доаха толамаш хан-ханнахьа вӀаши нийсдеш хилар, хьалха латтарий опытах массане а пайда эца йиш хилар.

Крекинг-завод, «Красный молот», нефтемаслозавод санна йолча дукхача предприятеша хан-ханнахьа ю яхьа итогаш. Цига хӀара къахьегамхочоа хов ше фу даьд а ший новкъосташта фу карагӀдаьннад а. ХӀара сага карагӀдаьнна дика гӀулакх ханнахьа дӀалова массанена а. Цудухьа тамаш яц цу предприятешка къахьегама овсарле ди тӀехьа лакхлуш а продукцега дӀадолар лохлуш а латташ хилар, рационализатораши изобретателаши ди тӀехьа дукхагӀа хилар, къахьегамеи производственни дисциплина телхаеш йола моттигаш кӀезиглуш хилар.

«Красный молот» яха завод, «Грознефть» объединене еррига мехкдаьтта промыслови управленеш, «Электроприбор» яха завод кердача системах болх беш я. ШоллагӀча ах шера кердача хьалех болх бе йолалургйолаш кхы а предприятеш я республике. Цу гӀулакхо торо хулийт социалистически яхь шерагӀа йоаржае а дика къахьегараш, доаха производственни толамаш лакхагӀа дараш материально белгалбаха а. ХӀаьта ховш ма дий материальни моральни стимулаш наьха хьинар айдара чӀоагӀа лоархӀаме хилар. Цхьабакъда, хьалха латтачоа прочи хӀана лу промысла цеха участка, предприяте ерригача коллективана ховш хила деза. Цудухьа бакъахьа хургда дикагӀа болча производственникашта луш йола премеш юкъарча собране гӀолла ялар.

Социалистически яхь хоадам болаш а лаьрхӀа лелале дезаш а гӀулакх да. Цунна оттаь инструкци хила йиш яц. Кхыметтел цхьан предприяте участкера хьалаш а цхьатарра дац. Долче, цхьатара яц цар белгалйоаха показателаш а тӀайиду декхараш а. Керттердар да хӀара къахьегамхочо ше болх беча моттиге ший балха овсарле лакхъяр, ший планови показателаш даим кхоачашъяр, бедален материалийи кхом бар, оборудованех нийса пайда эцар, хӀара надели рентабельни хилийтар, арахепа ерригa продукци дика хилар.

ХӀаьта из де вӀаштӀехьаргда нагахьа санна лакха овсарле йолаш къахьегара эша хьалаш Ӏалашдойя, производства технически боарам лакхбойя, хӀара болхлочун квалификаци лакхъяра йоакхо йойя.

Вай республике тӀахьаюсаш предприятеш я, дукхача болхлоша балха нормаш кхоачашъяц. Царна новкъостал де деза шоай планаш а нормаш а кхоачашъе. Юбилейни шера цхьаккха а тӀехьаюсаш предприяти ца хилийтар — из да хӀанз лоархӀаме дар.

Доккхий декхараш латт юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка. 1967 шу соахкарчул беркатегӀа хилийтара оарцагӀбовла беза уж. Юбилейни шера Даьхенна соахкарчул дукхагӀа дулх, шура, фуаш, сом, баьцадаараш, кхыйола продукташ ялар — из да керттердар. Шерра йоаржае еза лаьттанцарча балхий культура лакхъяра хетаь социалистически яхь. ХӀанз керттердар да дика кийчлаьча лаьтта кондиционни фу ханнахьа дӀалер, дерригача хиш декхача лаьтта хий диллар, гурахьа дийнача ялаташта эша гӀулакх дар, хьайбай продуктивность лакхъяра де мел дедар дар.

Юбилейна сийленца накъадахара баьржача къовсаме ший моттиг мичахьа я а ший фу де деза а хар, цу балха юкъе шийга доагӀа дакъа лацар — из да хӀанз хӀара советски сага ха дезар. Городера а юртара а хӀара къахьегамхо хила веза Октября сийна яьржача яхьа юкъе.

КОСМОСА ТУРПАЛЦАРА КЪАСТАШ Я МОСКВА

СССР летчик-космонавт Владимир Михайлович Комаров дӀаволлар

Трагически веннав советски халкъа сий дола воӀ, коммунист, Советски Союза шозза турпал, СССР летчик - космонавт Владимир Михайлович Комаров.

26 апреле советски халкъо, Коммунистически парте, эскареи, авиацеи, флотеи бӀухоша тӀеххьара накъа ваьккхар денал дола эггара хьалха селкъий трассашка вахар.

Советски Эскара Центральни Цен Краснознаменни зале турпала прахах бӀарг тоха ух москвичаш, тӀемахой, Москва хьаьший. Наха тӀеххьара накъа воаккх планета кура воӀ, вселенни карaерзаьяр.

Урна йолча карауле латт — венначун доттагӀий — космически эра хьаеллаш Владимир Комаровца хинараш: Юрий Гагарин, Герман Титов, Андриян Николаев, Павел Попович, Валерий Быковский, Валентина Николаева - Терешкова, Константин Феоктистов, Борис Егоров, Павел Беляев, Алексей Леонов. Селкъашка болача халача новкъа шоашца хиннача новкъостах, тешамерча доттагӀчох баьннаб уж.

Цахаллаш чакхбувл нах Краснознаменни зале гӀолла. Владимир Комарова сурт тӀалаттача постамента юхе Ӏоехк наха зизай корсаш. Цунца белгалду пар из шоашта дукхавезаш хилар, чӀоагӀа лоархӀаш хилар.

13 сахьат даьннад. ТӀеххьара бӀарг тоха баьхкараш чакхбоал. Зале юхебус В. М. Комарова гаргара нах, кхоачара бараш, доттагӀий. ХьатӀакхьчай тӀеххьара къаста миноташ.

Советски Эскара Центральни ЦатӀара траурни ашараш а декхаш дӀаараэц космонавта прах чуйола урна. Латташ я тӀемахой сийлен караул.

Союзий Ценгахьа дӀайолалу траурни процесси. Шоай мехкахочунцара - турпалцара къасташ кортош чудахийта латт эзараш эзараш москвичаш.

Союзий Ценна хьалхашка траурни процессена накъа боагӀа Коммунистически партеи Советски правительстваи кулгалхой. В. М. Комарова прах чуйола урна йоккхача топа лафета тӀа оттаю. Цеча майдангахьа дӀайолалу процесси.

Це майда. Укхаза ихав Владимир Комаров 1962 шера, август бетта, «Восток-4» пилота дублер ше волча хана. Кремла цу къаьнарча пенашта юхе лаьттав из ший хьалхарча селкъий старте отталехьа а 1964 шера октябрь бетта, укхаза, Цеча майдан тӀа Даьхен, халкъо, дерригача адамаша гӀадлаха тӀайицар В. М. Комаров керте латташ дунен тӀа эггара хьалхара дукха моттигаш йолча космически кема сий дола экипаж.

Цеча майдан трибуна тӀа ба Москвай къахьегамхойи общественностеи викалаш, союзни республикай делегацеш, Ӏилмахой, культура деятелаш, советски военачальникаш. Цига ба дипломатически корпуса членаш, доазол дехьарча мехкий военни атташеш.

Мавзолеяна хьалхашка латт эскара доакъош. Лаьттангахьа Ӏоерзаяь я пар байракхаш.

Исторически музеягахьара майдан тӀа йоал похоронни процесси.

15 сахьат даьннад. Космонавта прах чуйола урна йоккхача топа лафета тӀара В. И. Ленина Мовзолеяна хьалхашка латтача постамента тӀа дӀаоттаю.

Мавзолея центральни трибуна тӀа бовл новкъостий А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, М. С. Соломенцев, дӀаволла вӀашагӀъеллача правительственни комиссе членаш.

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства тӀадиллараx Владимир Михайлович Комарова сийна хетаь траурни митинг хьаелл М. А. Суслова.

Дош лу СССР Ӏилмай академе президента **М. В. Келдыша**. Лихачева цӀерагӀча завода слесара **Ю. М. Карастелина**, КПСС МГК секретара **В. Я. Павлова**, СССР летчика-космонавта **Ю. А. Гагарина**.

Урна хьа а ийца кремлевски пен болчахьа дӀаболалу Советски Союза Коммунистически партеи Советски правительстваи кулгалхой.

Йоккхийча топашца салют лу. В. М. Комарова прах чуйола урна ниша чу дӀаоттаю М. А. Суслова. Ница дӀакъовл мемориальни доскаца. Цу тӀа яздаьд:

Владимир Михайлович
КОМАРОВ
16/III 1927 — 24/IV 1967

Майдан тӀа хьахозаш я локха Советски Союза паччахьалкхен Гимн. Советски Союза шозза Турпала, денал долча вселение тохкамхочун, коммуниста Владимир Михайлович Комарова тӀеххьара сий деш Мавзолеяна хьалхашка гӀолла нийса гӀа боахаш тӀехдувл эскара доакъош.

(ТАСС).

КАРЛОВИ ВАРАШКАРА КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Карлови Вараш. 24 апрель. (ТАСС спецкорр.). Тахан Карлови Варашка хьайийллай Европе кхерам ца хилийтара дешашта хетаь европейски коммунистически болхлойи партей конференци. Из дӀайолаеш къамаьл дир Чехословаке Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара А. Новотне, цо Чехословаке Коммунистически парте цӀерагӀа моаршал хьаьттар вежарашха йолча коммунистически болхлойи партей викалашка. Цо хоам бир конференце укх партей викалаш баьхка хиларах:

Бельге Коммунистически парти,
Болгарски коммунистически парти,
Чехословаке Коммунистически парти,
Дане Коммунистически парти,
Финлянде Коммунистически парти,
Французски коммунистически парти,
Къилбаседехьарча Ирланде Коммунистически парти,
Ирландски болхлой парти,
Итальянски коммунистически парти,
Кипра къахьегача халкъа прогрессивни парти,
Люксембурга Коммунистически парти,
Венгерски социалистически болхлой парти,
Германе Социалистически едини парти,
Германе Коммунистически парти,
Германе Социалистически едини парти—Малхбузехьара Берлин.
Польски вӀашагӀкхийтта болхлой парти,
Португальски болхлой парти,
Австре Коммунистически парти,
Греце Коммунистически парти,
Сан-Марино Коммунистически парти,
Советски Союза Коммунистически парти,
Исланде Коммунистически парти,
Швейцарски къахьегама парти,
Великобритане Коммунистически парти.

Швеце Коммунистически парте яйтаяц делегаци. Цхьабакъда, цо ший викал вайтав, хӀаьта из конференце хургволаш а ва.

А. Новатне хоам бир, шоаш конференце хьийха йоллашехьа -а, Албански къахьегама партеи Нидерландий Коммунистически партеи делегацеш яхкийта ца тигарах. Конференце дакъа лоацаш яц, аьлар цо, Югославе Коммунистий Союз, Румынски Коммунистически парти, Норвеге Коммунистически парти, Исланде Едини социалистически парти, царца дукккха переговораш хиннайоллашехьа а.

Конференце лоархӀамах ше дувцаш, Новотне аьлар: Вай вӀашагӀкхийтта конференци кӀезигача лоархӀаме яц дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама. Болхлой классеи дерригача дунен къахьегамхойи юкъара хьашташ бахьан долаш къовсам лоаттабеши вай боламах йоаллача чӀоагӀагӀа йолча творчески интернационализмаца бокъонца хьалхле лелаеши долча революционни низий барт-цхьоагӀо хилийтара юкъе практически дакъа лацара маӀан долаш я из.

Ший къамаьл чакхдоалаш КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Новотне толамаш дахари беркате болх бари ловш ловца баьккхар конференце дакъа лоацараштa.

* * *

Карлови Вараш, 24 апрель. (ТАСС). КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Новотне тахан хьайийллача европейски коммунистически болхлойи партей конференце цига дакъа лоацараштa дийцар процедурни дешаш, ден повестка а конференце балха порядок а чӀоагӀйир, конференце балха органаш вӀашагӀъеххкар. Таханарча заседане председателал деш волча ПОРП-а ЦК Хьалхарча секретара В. Гомулкас предложени елар вьетнамски халкъо лоаттабеча къовсамца дувзаденна коммунистически болхлойи партей Кхайкарал тӀаэца, аьнна. Конференце массава раьза а волаш тӀайийцар из кхайкарал. Иштта тӀайийцар Греце хиннача тӀема переворота хьакъехьара заявлени а.

Цул тӀехьагӀа юкъара прениш йолаелар. Пренешка къамаьл дир Французски коммунистически парте Генеральни секретара Вальдек Рошес. Цул тӀехьагӀа къамаьл де дош делар Советски Союза Коммунистически парте делегацена керте латтача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева. Ӏуйрийпара заседани чакхйоалаш къамаьл дир Австре Коммунистически парте председатела Ф. Муре.

Карлови Варашкарча конференце Л. И. БРЕЖНЕВА даь къамаьл

Европа кхерамзле — из правительствай гӀулакх хинна Ӏац, белгалдаьккхар Л. И. Брежнева Карлови Варашкарча конференце ше къамаьл деш. Из проблема къоастаеча боккхача лоархӀаче да машар бахьан долаш, империализма агрессивни низаштеи цар керда тӀом кийчбара политиканеи духьала кӀаьд ца луш къовсам лоаттабеш дола дуккха адамаш, болхлой класс, прогрессивни низаш. Цудухьа да вай раьза вай конференце дакъа лоацача коммунистически партей инициатива европейски кхерамзленна тӀехьалаттача дерригача политически низаша шоай гӀулакхаш чакхлахара боккхача лоархӀаме хила йиш йолаши хила езаши я аьнна укхаза хьакхайкадаьчоа. Из бокъонца коммунистически партей декхарашеи Европа политически вахаре хӀанз цар лоацача даькъои малххара я.

Оратора белгалдаьккхар, Европе машар чӀоагӀбар халкъаша империализмана духьала, машар, къамаш кхычарех тийша хӀама лоацаш хилийтар, социальни прогресс бахьан лоаттабеча дерригача дунен юкъарча къовсамах дӀахаьда гӀулакх санна КПСС-о лоархӀаш ца хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара дӀахо йийцар социалистически системе хулаш йола лоархӀамера позитивни процессаш, белгалъяьхар халкъа боахама кулгалдара формаштеи методаштеи юкъера кӀоаргга эргалонаш, социализма мехкашка наьха политически хьинар дӀахо дегӀаахар, социалистически паччахьалкхенаша массе оагӀорахьара цхьана леладу экономически, политически, оборонни гӀулакхаш чӀоагӀдалар.

Кхетадеш да, аьлар цо, дунен социализма системерча гӀулакхий мах беча хана, дика йовзаш йола Китая кулгалхой позици а КПК-аси КНР-аси вежарашха йолча кхыча партешцеи социалистически мехкашцеи цхьана леладаь гӀулакхаш эгӀалар а санна йолча, укх тӀеххьарча шерашка из дегӀаахара юкъе нийсъеннача цӀенхашттарча фактана юхе гӀолла тӀех а даьнна вай дӀадаха йиш ца хилар. Из проблема ювцилга вай совещане ден повесткана юкъедоагӀаш дац, цхьабакъда, из проблема ше, хӀаьта а, йолаши коммунистически а берригача кортамукъален а болама негативни влияни еши я.

ДӀахо Л. И. Брежнева хьоахайир къамий-кортамукъален болама проблемаш. Белггала аьлча, цо хьакхайкадир, 60-ча шерашка алжирски революци котъяьнна хилар, ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республике демократически низий позицеш чӀоагӀъенна хилар. Латински Америка мехкашка, аьлар оратора, тӀа-тӀа шерагӀа айлуш латт США империализманеи моттигерча реакценеи духьаларча революционни болама талгӀи. ЛоархӀаме аьтто бувл дегӀадаьккхача капиталистически мехкий болхлой боламе.

Вай деношка, аьлар цо дӀахо, империализман цун керттерча низа — американски империализман акха гӀулакхаш эггара унзарегӀча тайпара хьахьокхар — из я Вьетнамера США агресси. Эхь дайнеи цхьаккха перспектива йоацаши тӀом ба американски империалисташа цига лоаттабер. Царна цӀаккха а мутӀахьа дулургдац ший паргӀатои кхычарех тийша хӀама ца хилийтари бахьан долаш са ца кхолеш хӀанз 20 шера совгӀча хана латаш дола халкъ. Вьетнама патриоташа, социализма мехкаша массе оагӀорахьара деча новкъосталахи дерригача дунен прогрессивни низаша хьаллоацаш хиларахи пайда а эцаш, аьттонца духьале ю интервенташта. Цу тайппара цар холуш хӀамаш ет ерригача американски империализма позицешта а.

Ховш да, аьлар оратора, социализма мехкаша, цу даькъе Советски Союзо а, латаш йолча Вьетнама доккха новкъостал деш хилар, политически, экономически, тӀема гӀулакхашта из хьаллацарца.

Л. И. Брежнева дош делар конференце дакъа лоацараштa, советски коммунисташа латаш йолча Вьетнама хьакъехьа шоай интернациональни декхар дӀахо а кхоачашдергхиларахи данза даргдоаца новкъостал цунна дергхиларахи.

Вьетнамера тӀом эггара чӀоагӀагӀа бола кхерам ба тахан массане а юкъарча машара. Ерригача континенташкарча Ӏалаьмате дукхача, тайп-тайпарча классех, моллагӀа тайпа ды лелабеши уйлаш йолаши болча наха США-гара дӀадех ДРВ-ена чуетта бомбаш соцаелга, Вьетнамера агресси соцаелга. Эггара тӀехьарча аргӀанна кхоачаш дац из американски агрессена духьалара къовсам тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа кхохкалуш латтача духьал Европага. Вай массава а раьза ва аьнна хет сона, цу участке лоаттабу къовсам цу цхьан ханна европейски кхерамален гӀулакха юкъе лоаца лоархӀамера дакъа а хилара.

Юххера а. Вьетнамерча событеша цӀаьхха а кхы цӀаьхха а дагалохийт вайна хӀанзарча хьалашка дунен коммунистически болама мугӀарий барт-цхьоагӀо чӀоагӀъяр вахара мел лоархӀаме декхар да. Кхеталеш да. Китайца барта долаши цунца цхьанеи Вьетнама галаккха отта торо йолаш вай даларе, американски агресси дӀаяккхара декхар дика аттача даьккхахургхилар. Укхаза цӀаьхха а юха кертагӀдаккха мукъаба сона, хӀанз укх деношка Германе Социалистически едини парте съезде оахош дӀакхайкалаьр: КПСС ЦК-аи Советски правительствои кийча я латаш йолча Вьетнама новкъостал дара планаш уваттаяреи из практически чакхлахарей даькъе гӀулакхаш леладара Китайца барт-цхьоагӀо хила. Эггара шерагӀча плане уж барт-цхьоагӀои гӀулакхаш леладе кийча да тхо.

Европейски кхерамален дешаш дувца ше волалуш, Л. И. Брежнева белгалдаьккхар, Европерча машара кхерам тӀакхухьараш американскии малхбузенгермански империализма агрессивни низаш хилар. Американски империализмана, аьлар цо, ФРГ доал деча гӀозаращца барт бар — из США-на керттердар. аьттув болаш дар а да, мадарра аьлча Европе ший тӀема-стратегически позицеш лоаттара башха еза йоацаш йола средство я. ХӀаьта цо США-на цӀенхаштта рычагаш лу малхбузеневропейски мехкий политиканеи экономиканеи давлени ира. ХӀаьта малхбузенгермански политикий хьакъехьа аьлча, цар даьча лоархӀамех, США-царча хьоашало реальни торонаш хьаелл царна шоай реваншистски уйлаш кхоачашъяра. ТӀом сецачул тӀехьагӀарча Европерча устройства лардаш Потсдамски соглашене тӀа белгалъяьр, аьлар Л. И. Брежнева. Цу тӀа керттердар — Германега ший лоаладоштеи дерригача дунен тӀарча машараи кхы цӀаккха а кхерам тӀатесса йиш хургйоацаш милитаризми нацизми дӀаяккхар хьадехилга. Из хьадехаш дар низ болаш да хӀанз а дӀахо йолача хана а.

Потсдама принципаш йиза чакхъяьхай Германски Демократически Республике. Цхьабакъда, уж телхаю германски милитаризм хӀанз а дийна йолча, германски нацизмана гальванизаци еш йолча ФРГ-е. Нацизма бацилла Потсдамски соглашене из дӀадеххача тайпара дӀаяьккха ца хилар цхьаннена а керда дац, цхьабакъда, хӀанз, неонацисташ гуччахьа политически арене баьнначa хана, цӀенхаштагӀа да гӀулакх.

Кхерам къаьстта боккхагӀа хул ФРГ доал деча гӀозараша реваншистски гӀулакхаш дӀадехилгах шоай официальни паччахьалкхен политика стержень яь хиларца дувзаденна. Дерригача немецки халкъа цӀерагӀа къамаьл де бокъо хилара кхетамца йоаца притензеш хьаувттаераш, Европе дӀанийседенна доазонаш дӀатӀаэца ца тугараш, Малхбузен Берлин дӀаехараш, ФРГ ядерни герзаца кийчъергйола наькъаш лехараш цхьа моллагӀа бола бехктокхаме боаца цӀоагӀарч деттараши салтий союзашкара е байдда бахарий организацешкара экстремисташи а боацаш. Малхбузен Германе правительство я. Нагахьа санна боннски Ӏаьдалаша Коч-парти йийхка лоаттаяри кхыдола прогрессивни низаш тоӀадари цу долчахча хӀаманна дӀатӀатехача, гуччахьа я реванш кийчъяра дукхха политически идеологически средствaш.

Оратора белгалдаьккхар, европейски халкъаш Малхбузен Германех къехка деза аьнна Советски Союза хеташ ца хилар: цунна хьалхашка, дерригача кхыча паччахьалкхенашта хьалхашка а санна, хьабийлла ба цхьатаррарча бокъонех дунен халкъашта юкъе цхьана гӀулакхаш леладарга, европейски гӀулакхашка дакъа лацарга бода никъ.

Вайна ховш ма дий, малхбузенгермански империализма агрессивни реакционни политикана духьала латта низаш ФРГ-е кӀезига доацилга.

КПСС ЦК Генеральни секретара белгалдаьккхар, малхбузенгермански империалистий шоай реваншистски уйлаш кхоачашъе низ кхоачаш ца хилар. Агрессора хӀалакхвеш хӀама тоъаргбола тӀема низ болаш я Советски Союзи кхыдола социалистически мехкаши, нагахьа санна тӀом хьоабе из лоархӀавойя. Цхьабакъда, европейски мехкаш, хӀаьта царна тӀехьа дерригa дуне а, кердача тӀема балийна юкъедерзаделга реваншисташта карагӀадала мегаш гӀулакх да. Цу тайпара кхерам шаьра бӀаргаго беза.

Европе США тӀема низаш хиларо малхбузенгермански милитаризма аьттув боаккх, европейски машара кхерам тӀатесс, белгалдаьккхар Л. И. Брежнева.

США европейски политика керттера инструмент, йоахар цо дӀахо, хила а хиннай, я а я НАТО блок. Из пакт юххьанца денз шоашккара хьадагалаьцача «коммунистически агрессе кхерамах», «МалхбоалехьарабоагӀача кхерамах» йолча мифо лоаттаьй. Советски Союза а кхыча социалистически мехкаша а машар безаш лелаеча политико, Европерча а дунен тӀарча а событей берригача леламо дӀаьккхар из миф.

ТӀом сецачул тӀехьагӀарча Европера лоархӀамегӀара фактор — социалистически паччахьалкхенаша гӀулакхаш цхьаца леладар, аьлар Л. И. Брежнева ше дӀахо къамаьл деш. Цар арахьарча политика низ сенах латт аьлча, из латт, цо керттера дерхӀараш вай континента дерригача мехкий дуккхача адамий вахара хьашташа маяххара хиларах.

Варшавски договора организацена юкъе вӀашагӀкхийттача социалистически паччахьалкхенаша, ховш ма дарра, Бухаресте хиннача совещане хьакхайкайир Европерча кхерамалени цхьана гӀулакхаш лелалареи програма. Европе а дунен тӀа а из програма хьаллоацараш тӀа-тӀа дукхагӀа хул.

Варшавски договора мехкаша ден повесткана юкъе оттайир, белггала аьлча Европе кхерамазле Ӏалашъяреи Европе цхьана гӀулакхаш леладелга вӀаштӀехьдаккхарей дешаш дувцара ерригача Европа юкъара паччахьалкхений совещани гулъяра идея. Из предложени могайир Малхбузен Европа дуккхача паччахьалкхений оагӀонгахьара.

Европейски кхерамален юкъмоттигера дош шоллагӀа дунен тӀом болабалар бахьан долаш а цул тӀехьагӀа а дӀанийседенна даьнна доазонаш хӀана шоаш долчул башха кхы хувцалургдоацаш хилар. Мичча тайпара а уж доазонаш хувца гӀортаро чет-са яь варгвоацаш дукха сагатонаш кагйоххаргъяр халкъашта. Из иштта ше мадарра доагӀаш да ФРГ малхбоалехьарча а малхбузехьарча а, къилбаседехьарчеи къулбехьарчеи доазонашта а.

Европа кхерамзлен лоархӀамегӀара торо — из да тайп-тайпара социальни строяш а йолаш йола германски ши паччахьалкхе йолаш хилара реальни факт бакъъяр. Мадарра аьлча алхха малхбузенгермански реваншистий хьашташа маяххара йоаца, Германски Демократически Республика

(Йистедоалар 2-ча оагӀо тӀа).

Мишта кхоачашду юбилейни шерара декхараш?

ТОЛАМАШИ КХОАЧАМБОАЦАРАШИ

ТӀакхоачаш латт хьайбаш лоаман даьгӀенашка, цонашка дажа дӀалахка деза ха. Хьайбаш Ӏангара доалаш латт. Хьожаргда вай тха района боахамий хьайбаш лелалераша укх юбилейни шера биъ бутт гаргга йолча хана даьхача толамашка. Лакхара къахьегама толамаш доахаш хьабоагӀа ХХ-ча партсъезда цӀерагӀча колхоза хьайбаш лелалераш. Паччахьалкхенга шура йохкара квартальни план 154 процент кхоачашйир цар. дӀадахача шера цу хана ехкачул 143 процент дукхагӀа хул из.

Денгара-денга шерагӀа ярж тӀайица декхараш кхоачашдара йола социалистически яхь. «Автуринский» яхача совхоза пхелагӀча отделене шурий-товарни ферма хьалха района боахамий массайолча шурий-товарни фермал тӀехьаюсаш яр. ХӀанз цу ферма хьайбаш лелалераша дерригa низаш тӀалахийта творчески къахьегарах фермашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай.

Кхетамца къахьегам вӀаштӀехьбаккхаро йиш хилийтай дӀалахача шера укх хана йоаккхаш хинначул шозза дукхагӀа шура яккха. Иштта лакхъеннай хьайбай продуктивность. Доахангара йоаккха шура лакхъяра хьинаре дакъа лаьцар цу шурий-товарни ферма коммунистически къахьегама бригада доаркаша А. Хариповас, М. Худичевас, Ч. Гадживевас, кхычар. Цу коллектива хьайбаш лелалераш шоллагӀча квартала хьалхарча бетта задане кхоачашъе гарга ба.

Бакъда, района боахамаша паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара квартальни план 114 процент кхоачашъяьяле а. даьха толамаш кхоачам болаш дац. Цхьадолча боахамаша кхоачашдаьлац шоашта хьалхашка латта декхараш. Цу гӀулакхо хьагойт тӀехьадусача боахамий шурий-товарни фермай хьайбаш леладераша пайда эца йиш йолча ерригача резервех боагтӀача тайпара пайда ца эцилга, декхараш кхоачашдара дерттӀа къахьегам вӀаштӀехь ца баьккхалга. Паччахьалкхенга шура йохкара квартальни план кхоачашъянзар «Джалка», «Шалинский» яхача совхозий хьайбаш лелалераша. Къаьстта ла мегаргдоацача халача хьала тӀа я «Джалка» совхоз. Совхоза кулгалхоша доакъар доа ца дара тӀахьожам ца лоаттабарах дукха доакъар дайра. хӀаьта из бахьан долаш хӀанз доахан кхоачамхиллал доакъар доацаш дисад. Къаьстта халача хьала тӀа я кхоалагӀча отделене шурий-товарни ферма. Доакъар кхоачамболаш ца хилара чӀоагтӀа лохъеннай хьайбай продуктивность. Нагахьа санна март бетта хьалхарча декаде паччахьалкхенга 406 центнер ехка хиннаяле апрель бетта хьалхарча декаде 245 центнер мара шура ехкаяц цу отделене хьайбаш лелалераша.

Белгалде деза, боахама хьайбаш лелалераш паччахьалкхенга шура йохкара квартальни план кхоачашъярал совгӀа тӀайица социалистически декхараш а кхоачашде йиш йолаш хингалга. Из гучадоал цу совхоза цхьацайолча шурий-товарни фермаша хӀанзалца баьча балха итогаш йича. Шурий-товарни фермаша тайп-тайпара къахьегама толамаш даьхад, хьалаш цхьатарра доллаше а.

Укх шера хьалхарча квартала тӀехьарча декадах йоаккхаш хиннaчул дуккха а кӀезигагӀа шура йоакк доахангара «Шалинский» яхача совхоза шурий-товарни фермай хьайбаш лелалераша а. Масала, нагахьа санна, укх бетта хьалхарча декада хӀара денна дерригача доахангара ткъаь итт центнер шура йоаккхаш хиннаяле, хӀанз дийнахьи буси дерригача доахангара йоаккха шура юкъера лаьрхӀача ткъаьи кхоъ центнер мара хилац.

Шеко яц, хьайбаш дажа дӀалаьхкача юххье хьайбаш лелалерашта юртбоахама лоархӀаме продукци кӀезиг ца ялийтара къовсам лоаттабе хало хургхилар. Цудухьа хӀанзе а уйлае еза дерригача боахамий специалисташа, хьайбаш лелалераша, доахан дажа дӀалаьхкача цонех, лоаман даьгӀенех бизза пайда эцара. Геттара бакъахьа хургда лоам ца дохийташ диса доахан хьалха санна ара дажа дӀа а ца лехкаш, ахкан замалахьа чулоаттадеча хана дӀайийна баьцаш хьокха а хьокхаш дехке. Цу гӀулакхо йиш хулийтаргья моша доакъар хьайбашка хьалха санна доаццача хана доа ца дайта. Хьайбашта тела буц хьекхачул, тӀехьагӀа оаташ тела еза.

Боккха пайда эца дерхӀ оаха лоаман даьгӀенех.

М. МАХАДЖИЕВ,
Шаьла района юртбоахама производственни управлене керттера зоотехник.

Карлови Варашкарча конференце Л. И. БРЕЖНЕВА даь къамаьл

(Йистедоалар. Доалур 1-ча оагIо тIа).

йолаш хилар бакъдалла бIаргаса гуш йоаца политика машар хургбоацаш нийгIа а дунен халкъашта юкъера кхоххам духбувла шIенхашттара хьаст хинна латташ а я. Советски Союзо а Европа кхыча социалистически мехкаша а шоай керттера декхар лоархI ГДР дунен халкъашта юкъера позицеш чIоагIъяра мамогта новкъостал делгах.

Атомен ракетийн замалахьа хьахиннай европейски кхерамзле Iалашъярца ювзаенна йола керда проблемаш. Европа халкъаша дика кхетаду, европейски доазонаш хувцилга кхайкадеш йолча паччахьалкхен бе ядерни герз дахача хургдар фу дар. Цулухьа ядерни герз дIахо доаржа из дайтар — из деррига дунен юкъара проблема хинна ца Iеш, европейски кхерамзлен юкъмоттигерча дешаех цаI а да.

Ядерни герз доаржа ца дарах дола дунен халкъашта юкъера договор дара хьакъехьа переговораш еш я хIанз. Из болх толаме чакхбалга а ядерни герз доаржа ца дарах дола договор дунен тIарча ерригача паччахьалкхенаша кулгаш яздара хьадийлла хулга а вIаштIехьдаккха гIерташ я Советски Союзи кхыдола социалистически мехкаши.

Европе событеш деrIаахаро хьаелла йола торонаш юстача хана вай юххе гIолла тIехдувла йиш йолаш дац ши шу даьннача гIолла Къилбаседа-Атлантически договор дIадIаьхдергла е дац къоастаде дезаш НАТО мехкий правительстваш хилара фактана. Тхона хетачох, геттара нийса да, из агрессивни блок йисара духьала кхы а шерагIа къовсам лоаттабара цу гIулакхах пайда эца гIерташ коммунисташи деррига прогрессивни низаши хилар.

Ший хана Европа социалистически мехкаш, шоай кхерамзле Iалашъяра, НАТО блок хьаяр бахьан долаш Варшавски договора организаци хьае езаш хилар. Социалистически мехкий цхьан дакъа военни меттел, политически а союз йолча цу организаце ший гIулакх толаме кхоачашду хIанз дуккха шераш даьннад. Малхбузенгерманско империалистийн цар американски покровителийн агрессивни гIулакхаша далийтац тхо Варшавски договора юкъе дакъа лоацаш долча мехкаша цхьана леладу гIулакхаш масе оагIорахьара чIоагIдара даим йоакхо ца йича. Цунца цхьана социалистически мехкаш дIаккха а хиннадац Европа тIема блокашта екъара тIехьа. Оаха тхоай альтернатива оттаю цу политикана. Бухаресте хиннача совещане цига дакъа лоацаш хиннараша цIаькха а дIакхайкадир, нагахьа санна Къилбаседа-Атлантически союзо ший гIулакхаш соцадойя Варшавски договора низ дIабоалаш а цар метте европейски кхерамзлен система дIаотта езаш а хилар. Из тайпа радикальни решени НАТО паччахьалкхений правительствашa хIанз укх сахьата тIаэцаш ца хилар теркал а деш, Бухарестски совещане дакъа лаьцараша керда предложени хьаоттайир: цу группировкай тIема организацеш дIаяхара хьакъехьа хIанззе а барт вIаштIехьбаккха.

Дуккхача мехкашта, цу даькъе Европа Къилбаседенна а, державай тIема-политически группировкашта юкъе цар дакъа лацара йола альтернатива хила йиш йолаш яр нейтралитет. Нейтральни паччахьалкхений инициативах, европейски машар чIоагIбара гIулакха цар деча дикача новкъосталах тийша кIезига хIама ца хилар лоархI КПСС-о. Советски Союзо раьза хинна хьаллоацаргдар цу хьакъехьа дIадоладь гIулакхаш.

Цхьаккха бехказло яц Европа къулбехьенгахьарча хишка даим США тIема флот латташ хилара, белгалдаьккхар КПСС ЦК Генеральни секретара. ХьатIаэттай США 6-гIа флот Средиземни форда чура араяккхар хьадехилга низ макхоачча дека деза ха.

Европе США тIема базаш хинна ца Iеш, кхы тайпа базаш а я. Уж — американцаша ФРГ-ен Малхбузен Европа кхыча паччахьалкхенашкеи яхкаь социалистически мехкашта духьала доацар дувца пропаганда еш йола подрывной, шпионско-диверсионни центраш, радиостанцеш, тайп-тайпара организацеш. Халкъашта юкъерча гIулакхашта зулам деш дола деррига дохьажа кхуврчий гIулакхаш европейски лаьттан тIара дIададахарах дола дош оттаде деза ха кхаьчай.

Европейски кхерамзле чIоагIъяра лоархIаме торо хургьяр вай континента мехкашта юкъера гIулакхаш шин оагIорахьара деrIакхувларах. ХIанз йолаш йола европейски континентера кхоххам кIаьдбара тIаерзаяь тенденци — дуккхача хьале из да Европа Малхбоалени Малхбузени паччахьалкхенашта юкъера шин оагIорахьара гIулакхаш тоадарах хьахиннар.

Советски Союзах лаьца аьлча, тха политика дIахо а хургья Европа капиталистически мехкашцара шинна а оагIонна гIойле йола гIулакхаш машаре дахара принципий ларда тIа, халкъий машари кхерамзлеи чIоагIъяр духьа деrIакхувлара тIаерзаяь. Шин оагIорахьара договораши соглашенеши кийчъяра хьакъехьа шоай оагIонгахьара тхоай мехкацара гIулакхаш деrIакхувла ловча европейски паччахьалкхений правительствашца дагаяла кийча я Советски Союз.

Оратора белгалдаьккхар, экономика, Iилма, техника, культура даькъе европейски паччахьалкхенашца цхьана леладу гIулакхаш деrIаккхувлара юкъарчал доацаш дола гIулакх да европейски машар чIоагIбара декхараш кхоачашдарца, аьнна.

Болхлой класса барт-цхьоагIонах дола дош ше дувцаш, Л. И. Брежнева аьлар, тахан Европера болхлой класс — эггара боккхагIа бола общественни низ. Из Iаьдала керте латт социалистически паччахьалкхенашка. Цо низ болаш воздействи ю капитала мехкашкарча общественни вахара. Хоадамболлаш дола дош ала дезаш я болхлой класс европейски кхерамзле чIоагIъяра лоаттабеча къовсаме. ХIаьта цун мугIараш кхоталеннагIа ме хул, толамегIа кхоачашъергъа по из ший мисси.

Малхбузен Европе, белгалдаьккхар оратора, болхлой болам бекъабенна латтилга хIанз укх сахьата дIадаькхадац, болхлой класса деналерча авангарда — коммунисташта нийсса болхлой класса цIерагIа къовсам лоаттабу социал-демократаша.

Къахьега адамаш барт-цхьоагIонна тIа-тIа дуккхагIа тIакхувш да. Халахете а, дуккхача социалистически социал-демократически партей кулгалхой болхлой класса хийра йолча антикоммунизма мукъах баха ба хIанз а тIехьа.

КПСС кийча я, аьлар Л. И. Брежнева, агрессораштa духьала, Европа халкъий машари кхерамзлен бахьан лоаттабеча къовсама духьа тхоашца цхьана хила ловча социал-демократически партешцара контакташ деrIакхувла.

Европера кхерамзле бахьан лоаттабеча къовсаме Европерча кхыча политически низашца а гIулакхаш цхьан бартана чакхдаха торо я аьнна хеташ да тхо. Царех ба масе оагIорахьа ласташ бола профсоюзни болам, хIаьта иштта ахархой партеши объединенеши. Тхона бовз тайп-тайпарча христиански партештен организацештен юкъерча къахьегамхошца айхагIа йола контакташ оттаира тIаберзабаь вежарашха йолча партеша бу беркате болх.

Дерригача демократически машар белачеи низаша шоай гIулакхаш цхьан бартаца чакхдахара низ макхоачча тIехьалаттарех ба коммунисташ, аьлар оратора. Цхьабакъда, из декхар толаме кхоачашде могаргдац царна, нагахьа санна уж шоаш идеяши гIулакхаши барт-цхьоагIонца чакхдахара хьокхаме ца хуле. Вай конференци — Европа шинна а даькъа компартеш — социалистически мехкашка обществана паччахьалкхен кулгалдеш драш а капиталистически паччахьалкхений хьалашка болхлой класса гIулакх бахьан долаш са ца кхоадеш къовсам лоаттабераш а — исторе чухь эггара хьалха вIашагIкхетар. Из гулъяро бокъонна тешал ду дунен коммунистически болама барт-цхьоагIонна, марксистско-ленински партеша шоай гIулакхаш доттагIалца, цхьана чакхдахара тIакхувш хилара.

Тха парти кIоаргга дог тийша я, доттагIал тIехь цхьана болх барца лоаццача ханашка вай мугIараш кхоталелга вIаштIехьдаккхара хIанза даргдоаца хьалащ долаш хиларах, аьлар оратора. Тхо шеко йоацаш латт цу уйлан тIа, оаха долла хIама ду вежарашха йолча кхыча партешца цхьана из идея кхоачашъяра.

Нагахьа санна марксистий-ленинций долаш долча хьинарцеи принципиальностацеи из декхар кхоачашде доладича, барт вIашагIа ца кхеташ дола деша дIадоахалургда. Бакъдар аьлча, цхьаккха а юкъера ца йоалаш ерригача партей низаши дика уйлен эшаргья цу гIулакха. Коммуниста декхаро вайх цхьанисна а бокъо лац барт-цхьоагIо ши-шерIа хьаккхоачаргйолча ханашка хьежаш юстара а даьнна латта.

Вай боламо лерхIаш дола исторически хIамаш — социализми коммунизми.

Тхо дог тийша да, Европа болхлой класс, халкъаш гайна е ганза социалистически наькъа тIа даргхиларах. Коммунистически партеша хьинар ца кходеш къовсам лоаттабу духхьал из, демократи, машар котбаргхилара, хIамаш хьакхоллаш дола хIара халкъа низаш дизза деrIаахара гаранти луш бола алхха нийса никъ бахьан долаш.

Европейски кхерамзлен проблема — арахьара политически хинна ца Iеш, лоархIаме социальни проблема а я, аьлар дIахо Л. И. Брежнева. Из тезис ше хьаоттаеш, тха парте кога гIортолга ю тIом сецачул тIехьагIарча итташ шерашка Европе Iоаьльча практически опытах.

Фу хьех цу опыто? Цо хьех, белггала аьлча, «шийлача тIемеи» тIема блокаш духьаллаттачеи хьалаша, тIатувсаш тIема кхерамаш долча хьалаша революционни, демократически низий гIулакхашта цIенхаштта хало тIаоттаеш хилар. Дунен халкъашта юкъе кхоххам латтача хьалашка реакционни элементаша шоай гIулакхаш тоаду, корта айбу военщино, чIоагIлу антидемократически тенденцеш, антикоммунизм.

Кхыча тайпара а хул. Укх тIехьарча шераша къаьстта шаьра хьахьекхал, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбеннача хьалашка политически барометра тIаьск аьрдехьа ласташ хилар. Цхьадолча мехкашка коммунисташтен социал-демократаштен юкъерча гIулакхашка даьнна белгалара аьттонаш, антикоммунистически истери дикка юхаялари малхбузен европейски коммунистически партей влияни лакхъялари цхьаккха юкъарчал доацача тайпара дувзаленна да европейски континентера кхоххам кIаьдбала болабаларца.

ЦIаькха а кхы цIаькха а бакъ хулаш я коммунистически стратеге лардерча положенеех цаI: машар бахьан долаш лоаттабеча къовсамо духьале яц социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсама. Нагахьа санна машар бахьан долаш лоаттабеча къовсамо социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсама новкъостал деш хилар бакъдале, кхы цул кIезигагIа доацаш бакъда цхьаькха а: империализманеи реакценеи духьала, демократии социальни прогресси бахьан лоаттабу къовсам — машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен чIоагIъяра дола лоархIамера хьал.

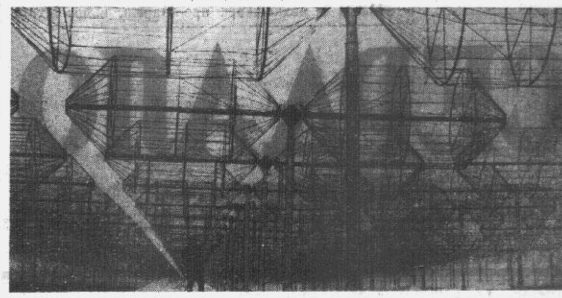
Вай конференци дIайолаплале хьалхxагIа, йоахар дIахо Л. И. Брежнева, сатем боабеш бола хоам бера телеграфо Греце хиннача тIема переворотах. Мехка фашистски диктатура оттае гIерт гречески реакци, набахтенашка чукхайсаб гречески халкъа дикагIа бола эзараш къонгаш. Тха дог-уйлен оаха оагIув хьаллоацилгеи Греце прогрессивни низашкахьа да реакцена духьала, шоай мехка демократизаци яр духьа цар лоаттабеча къовсаме.

Воай конференце вай дIа-юха дагадалар, вай тIаэцаргйола заявлени боккхача лоархIаме хила езаш я империалистически агрессе политикана духьала, европейски кхерамзлен деррригача дунен тIара машари чIоагIбар духьа лоаттабу къовсам деrIабоалабара, аьлар оратора.

ТIема кхерама духьаларча къовсама масе тайпа формаш лелаяра тIехьа латт тхо. Дерригача наькъаша Европе чIоагIа машар оттабарга дига деза, хIаьта цар цунга кхоача а дергда, нагахьа санна коммунисташен прогресса дерригача низашен европейски кхерамзле бахьан долаш хоадамболлаш къовсам лоаттабара дуккха нах оарцагIбоахе.

Оаха, советски коммунисташа, машари социальни прогресси бахьан долаш лоаттабу къовсам массаза а лаьрхIаб ерригача коммунистически партей интернациональни гIулакх санна. Болхлой класса гIулакх бахьан долаш къовсам лоаттабеш боккха а сийлахьа а никъ хьабенаб малхбузеневропейски мехкий марксистско-ленински партеша. Дуккхача шерашка къаьнача дуненна, эксплуатацена, Iазапа духьала лоаттадеча классови къовсамашка халача тохкамех чакхбувлаш, эшаш а котбувлаш а хьабаьхкаб капиталистически мехкашкарча вежарашха йолча партешкара вай новкъостий. Дерригача дунен коммунистий маьхера доалахье я халкъа бIарчча цхьа фронт хилийтара тIехьарча, фашизманеи шоллагIа дунен тIом болча шерашка гитлеровски агрессенеи духьале яра тIехьарча боламашка а хIанз цар лоаттабеча къовсаме а вай новкъосташа Iоаяь, наха юкъе беча балха йоккха опыт. Цу опытах кога гIортолга а еш, тхо — Iаьдала керте латта коммунисташ а социалистически революци котъяккхара къовсам лоаттабу вай новкъостий а, укх конференце гулденна долаш, хийца ала йиш йолаш да доккха, цхьабакъда, бокъонца реальни дола декхар — дуккха адамаш машара гIулакх бахьан долаш къовсам лоаттабара кхоталелга, реакцеи тIемеи низаш юхакъовлилга шоашка кхоачашдулургдолаш да аьнна.

Уж сийлахьа гIулакхаш кхоачашдара чIоагIъергъя вай хIаьта коммунистически мугIарий солидарности барт-цхьоагIон!

УССР АН радиофизикан электроникай Харьковски института радиоастрономически обсерваторе хьалъяь яьннай мехка йоккхагIа йола УТР-2 яха радиотелескоп, хIанз нийсъеш я из.

Цу радиотелескопа новкъосталца Iилмана чIоагIа лоархIаме дола земаш доахаргда Iилмахоша космически арене радиоталгIей декаметрови деапазонера.

ХIанз цу тайпара земаш доахаш да хьалхагIа хьаь хиннача, эIамигъяьча хана УТР-2 яха болх бу модель санна йолча УТР-I яхача радиотелескопаца.

СУРТА ТIА: УТР-2 яхача радиотелескопа антенни поле.

А. Татаренко сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ТВОРЧЕСКИ КОЛЛЕКТИВАШТА — КЪИЛБАСЕДА-ХIИРАШКАХЬАРЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ИСКУССТВАИ ЛИТЕРАТУРАИ КIИРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАШТА КЪИЛБАСЕДА-ХIИРИЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛАХЬА ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

КЪИЛБАСЕДА-ХIИРИЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Йоккхача говзалца концерташ увттадарахи республика къахьегамхошта художественни гIулакхаш деча хьинаре дакъа лацарахи Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлахьа грамота лойла:

М. Ю. Лермонтова цIерагIча Нохч-ГIалгIай республикански эрсий драматически театра;

Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч-ГIалгIай республикански паччахьалкхен драматически театра;

иллеи халхареи Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен ансамбла;

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра.

Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Т. ХЕТАГУРОВА.

Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГУРИЕВ.

гор. Орджоникидзе, 1967 шера 21 апрель.

М. А. ЭСАМБАЕВНА КЪИЛБАСЕДА-ХIИРИЙ АССР ХАЛКЪА АРТИСТ ЯХА СИЙЛАХЬА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

КЪИЛБАСЕДА-ХIИРИЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Йоккхача говзалца халхараш дарах а республика къахьегамхошта художественни гIулакхаш деча хьинаре дакъа лацарах а Къилбаседа-ХIирий АССР халкъа артист яха сийлахьа цIи лойла **Эсамбаев** Iаьласолтий Махьмуда — Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне солиста.

Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Т. ХЕТАГУРОВА.

Къилбаседа-ХIирий АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГУРИЕВ.

гор. Орджоникидзе. 1967 шера 21 апрель.

СОВГIАТАШ ДIАДЕННАД

Укх шера 22-гIча апреле В. И. Ленин ваь 97 шу дузача дийнахьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIадилларах ворхI шерара план кхоачашъеча дика къахьийгача планови, финансови банковски, статистически органий материально-техническии болхлой йоккхача группа хьожаяь хинна орденаши медалаши дIадлар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателанов. Алмазова И. А Ленина орден дIайийцар финансай Министерства отдела начальника И В Децкос. Къахьегама Щеча Байракха орден — статистически управлене йоккхагIа болча экономиста Е. И. Шевченкос, «Знак почета» яха орден — «Чечингушснаб» яхача материально-технически снабжене универсальни контора инженера П. Л. Гаранинен, Нохч-ГIалгIай АССР-а Паччахьалкхен къахьегама сберкассайи Паччахьалкхкредитеи управлене начальника Т. С. Яхшаатоваси иштта дуккха кхыбарашеи.

ВорхI шерара план кхоачашъеча дакъа лацарахи культпросветучреждененшка дуккхача шерашка дика къахьегарахи Къахьегама Щеча Байракха орден елар Ножай-Юрта района Мескеты яхача юртарча библиотека заведующена А. Хамдиевайна. «Знак почета» яха орден Грозне Октябрьски района № 6 йолча библиотека заведующена М. И. Богославскайна, «За трудовое отличие» яха медаль А. П. Чехова цIерагIча республикански библиотека йоккхагIа йолча библиографа Л. Я. Плиевайна, иштта кхыбарашта а. Шоай балха паччахьалкхево дика мах барах совгIат дIайийцарий цIерах баркал а оалаш къамаьл дир Н. Г. Елисеева.

ХАНАЛ ШИ КIИРА ХЬАЛХА

Грозненски крекинг-завода установкашта юкъе хIаналехьа дукха я бIаь бетта план кхоачашъяь коллективаш. Цига укх массехк шера хьалха латташ я нов. Петров керте латта пхьоалагIа пех. Цо бIаь бетта план ханал ши кIира хьалха кхоачашъяьй. ХIаналехьа планал совгIа арахийцай сийрдача мехкдаьтта продуке эзараш тоннаш. Иштта дика болх бу нн. Чуприна, Каверина кулгалдеча коммунистически къахьегама цIи лелаеча установкаша. 17—18-ча апреле дениз тIабоагIача бетта чотах продукци арахецаш я уж. Укх бетта план 116—118 процент кхоачашъеш хьайоагIа завода коллектив а.

К. МАГОМЕДОВ.

БIаь бетта план кхоачашъяьй

Дезача цIейна — ПхьоалагIча мая дика къахьегама совгIат кийчдаьд Грозненски нефтемаслозавода дуккхача установкай коллективаша. ХIаналехьа тIабоагIача бетта чотах эзараш тоннаш продукци арахийцай цар. Социалистически яхье хьалха латт нов. Истомин керте латта № 54 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча установка технологаша 9-ча апреле кхоачашъяьй бIаь бетта план. Цул дукха тIехьа ца юсаш дика болх беш я нн. Беглярова, Каплан, Волошин керте латтача установкай коллективаш. 16 — 19-ча апреле дениз май бетта чотах болх бу цар.

В. ГОРБАЧЕВА,
Грозненски нефтемаслозавода инженер-экономист.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА БУВЛ

Вай республике кхаьча ца Iеш вай мехкарча дуккхача моттигашка дIакхоач Грозненски кондитерски фабрика коллективо арахеца продукци. Цо чIоагIа къовсам лоаттабу Октябра дезача цIей сийна тIанийна социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Еррига продукци арахецара бIаь бетта план 14-ча апреле кхоачашъяьй фабрико. ХIанзлехьа планал совгIа арахийца продукци 20 эзар совгIа сома маьха я. Ер бутт бовлехьа планах лаьрхIачул тIех кхы а эзараш сома маьха продукци арахецаргья.

Уж къахьегама толамаш доахача белгалъяьнна дика къахьегам я мастер Павлова Ольга Ивановна керте латта участоки нн. Климовас, Супруновас кулгалду бригадаши. Графикал массехк ди хьалха ювлаш хьайоагIа уж коллективаш.

Б. КОСТОЕВ.

ВЕЖАРИЙ МЕХКАШТА ЛАЬРХIА

Укх деношка Болгаре мехкдаьттахошта лаьрхIа йоккха ши емкость хьалъяь яьннай «Красный молот» завода мехкдаьтта аппаратурни цеха коллектив. Царех хIараяр 160 кубометр коачал чуйолаш я.

ХIанз Афганистана лаьрхIа продукци кийчъеш я цех. Цу доттагIий мехка йоккха газопровод еш я Советски Союз. Цига эша цхьайола продукци кийчъяь дIаяхьийтай завода машинашъераша а. Белгалдаккха доагIа, доазол дехьа йода продукци цар къаьстта дика кийчъелга.

Укх тIеххьарча хана Вьетнама лаьрхIа дукха заказаш кхоачашду завода болхлоша. Ден-денна завода машиннаькъ тIара дукха продукци дIайода вежарий мехкашка.

К. ТИМОФЕЕВ.

ВЬЕТНАМСКИ ХАЛКЪ ХЬАЛЛАЦАРА ВIАШАГIТОХАРГДА ВАЙ ВОАЙ НИЗАШ, ШЕРАГIА БОАРЖАБЕРГБА КЪОВСАМ

ЕВРОПЕЙСКИ КХЕРАМЗЛЕН ХЬАКЪЕХЬА КАРЛОВИ ВАРАШКАРЧА КОНФЕРЕНЦЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА КОММУНИСТИЧЕСКИИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ КХАЙКАРАЛ

Американа эзараш километраш гаьна ах миллион болча салташа США правительства приказах, машаре даха ловш, арахьара хийра нах юкъе а ца гIертийташ ший даьхе хьалъе безам бола, хIаьта цудухьа ший паргIато бахьан, кхыча мехкашкара тIабаьхка захватчикаш мехкара аракховсара тIехьа денале къовсам лоаттабу турпала халкъ гороттаде гIерташ вьетнамски къонахий, кхалнах, бераш доаду. Дуккхача ноахалаша шоай къахьегамца хьалъяь дунен хозленаш оакхарий хьисапе хIалакью. Америка ВIашагIкхийттача Штатий хIанзарча тIема технико чил мара хIама ца дуташ йохвеш дIайоах Къилбаседа а Къулбехьен а Вьетнама городаши юрташи. Дуненна гуш да гIожагIча тайпара агресси шеръяр, цIаккха а ца тевIаяьча тайпара къиза IотеIаю, нийрчача тайпара телхаю адамий бокъонаш. 10 шу совгIа ха я американски империалисташа Вьетнама хьакъехьара 1954-ча шерара Женевски соглашенеш хадданза телхаю, цу мехкачурча гIулакхашта уж юкъегIерта. США правительствана тIабожаш ба Вьетнамера тIом бахьанцера боккха бехктоккхам. Бомбаш еттилгеи ДРВ-а духьала кхы дола тIема гIулакхаш леладелгеи цхьаккха дукъ ца доахаш. хьаьда соцадара хьакъехьа Вьетнама Демократически Республико енна предложени — цул тIехьагIа переговораш е а торо хургьяр — цо тIа ца эшаш йитаро гуччахьа бакъду фуннагIа даь а герзий низаца вьетнамски дош къоастаде а Къулба-Малхбоален Азе США тIема а политически а влияни чIоагIъе а дагахьа авантюристически гIулакх цо хьувзаделга.

Къамий-паргIатон болам тоIабе, шоай гIулакх шоай лоIIаме шоаш къоастадара, деrIаахара шоашта дикагIа бола никъ харжара йола цар бокъонаш хьалкъашка дIа ца кхачийта гIерт американски империализм. Духхьала из бахьан долаш да вьетнамски халкъана тIа-тIа къизагIа Iаткъаш а дерригача дунен машара тIа-тIа дуккагIа кхерам тувсаш а бола тIом тахан а тIехьа ца хаддаш латтилга. ТIом ца соцаш дIахо а беш хиларои агрессивни гIулакхаш сихлуш хиларои вIалла харцде йиш йоацаш хьагучадоакхх вьетнамски проблема къоастаяра переговораш е кийча я ше, яхаш, США правительствас еш йола заявленеш фальшиви а тийшача балха еш а хилар. Вьетнамски халкъа викалаша, нийса кхыча бесса, шоаш мел леладечунца бакъ а деш хьахьувкх шоашта а Вьетнама дерригача халкъана а керттердар паргIатон мохк ший лоIаме хулгеи лорадар, цига бахача наьха кхерамзле Iалашъелга хилар.

Америка ВIашагIкхийттача Штаташа Вьетнаме лелабу тIом, Лаосанеи Камбоджанеи духьала леладу гIулакхаш — из дунен халкъашта юкъерча бокъонца а дунен халкъашта юкъерча соглашенешца а нийса йоагIаш йоацача американски агрессивни политика эггара эхь дайнагIа йола оагIув я. цу гIулакхаша гуччахьа телхаю ООН-а Устава тIа дIаяззъяь йола паргIатеи шоай лоIамеи хилара хьакъехьара халкъий керттера бокъонаш.

Американски империализмо Вьетнаме лелабу агрессивни тIом хоадам боллаш харцахьа а лоархIаш, оаха, Карлови Варашкарча конференце доакъашхоша, дIахойт Вьетнамски халкъа турпалерча къовсамо тхоаш чIоагIгIа гIаддига хилар. оаха дагара къоабал буви цун сийлахьа къонгаши мехкарийи.

Шоай са кхо ца деш, агрессораштa деналe духьале ярца вьетнамски халкъо шийгара доагIа дакъа юкъехьу халкъий паргIатони дерригача дунен машареи гIулакха. Уж 1954-ча шерарча Женевски соглашеней принципашца йизза нийса йоагIаши вьетнамски дош къоастадара нийсхон ларда йоллаши а лоархIаш. оаха йизза хьаллоац ДРВ правительство йиъ пунктацеи Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта заявлене пхе пунктацеи белгалъяьха йовзаш йола предложенеш.

Оаха дIакхайкаду американски империализма агрессивни политика дIахоадаяра и эшаяра а хьинаре новкъостал де, аьнна беррига кхыча мехкий бIу Вьетнамера арабоаккхилга чакхдаккха гIерташ хила. ший чура гIулакхаш къоастаде вьетнамски халкъа шийна бокъо ялара тIаккхувш хила. аьнна. чIоагIгIа соцадаь гхоаш хилар. Европе ВIашагIкхийтта Штаташ а цу юкъе а йолаш. дунен тIарча дерригача мехкашка шерлуш боагIа Вьетнама новкъостал дареи США агрессена духьала протест яреи болам. Социализма мехкаша вьетнамски халкъа деш дола политически, экономически, тIема новкъостал деrIаух. Оаха дIакхайкаду гурпалерча вьетнамски халкъа, ший паргIатон духьа, ший лоIаме хилар духьа цо лоаттабеча нийсхон къовсама кхы а дукхагIа новкъостал де тхоаш кийча хилар дуккхача наьха политически кампанешца, ахча а медицински материалаш а вIашагIъеттарца, нагахьа санна Вьетнама Демократически Республика правительство цу хьакъехьа дехар деш хуле, доброволъцаш бахийтарца а.

Оаха кхайкарал цу къахьегахошка, дерригача европейски халкъашка, политически партешка, къаьстта а социал-демократически, социалистически, католически партешка, беррига дынах тешарашка, машари паргIатои деза лоархIаш мел барашка, ДРВ американски бомбаш еттилгеи вьетнамски халкъа духьала ерзаяь йолча агрессе кхыйола акташи цхьаккха дукъ а ца доахаш совцадайтара тIехьа лоаттабу къовсам шерагIа боаржабара уж тIа а хьехаш.

Цар политически идеологически кхетам моллагIа бале а, деррига тIема духьалара низаш тIахьех оаха Вьетнамера американски тIом соцабелга цхьан бартагIа кхы а чIоагIагIа хьадехара, цунца халкъашта юкъера машара гIулакхаш чIоагIде вьетнамски конфликтах керда дунен тIом ца хулийташ юхатоха новкъостал дара.

Европерча дерригача демократически низаша, дерригача халкъаша вIашагIтохалда шоаш дер, хьинарегIа лелаболба турпалера вьетнамски халкъ хьаллоацаш бола къовсам!

ГРЕЦЕРЧА ВОЕННИ ПЕРЕВОРОТА ХЬАКЪЕХЬАРА КОММУНИСТИЧЕСКИИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ ВИКАЛИЙ ЗАЯВЛЕНИ

Оаха, европейски кхерамзлен дешаш дувца вIашагIкхийттача Карловарловски конференце дакъа лоацаш долча европейски коммунистическии болхлойи партей викалаша. йоккхача эгIазлонца харцахьа лоархI. США милитаристски гIозараша хьал а лоацаш. королевски цIен тIарча нахеи хургдолча хоржамашка шоаш эшар кхерача эггара аьттехьарча кхыча элементашен Греце яь военни переворот. Гречески халкъа демократически бокъонашта, паргIатонна. хьашташта духьала ерзаяь я из переворот. Дунен халкъашта юкъе кхоххаленна латта гIулакхаш кIаьдарaи европейски кхерамзле а дерригача дунен тIара машар а чIоагIбарая новкъарле яр духьа хьувзадеча реакционни гIулакхех цаI да из. Европах цу даькъа тIа американски империализма позицеши цун агрессивни инструмент — Къилбаседа-Атлантически пакти чIоагIъелга за заговора керттера декхар.

Тхо хоадам боллаш духьала да цу режимо йолаьча террора. Тхо духьала да демократически, политически лидераш, депутаташ, демократически болама деятелаш дувцара, духьала да дуккхача наха деча низашта, духьала да политически партеш, демократически организацеш, кепайоазош ца мегийтара духьала да Греце фашизм дийнъяра.

Оаха дIакхайкаду интернациональни дог-уйла гречески демократашкахьа долаши уж хьаллоацаши тхош хилар. Оаха тIахьех фашистски террори демократех гIертилгеи Iалаьмате сиха соцадара, оаха хьадех беррига лийцараш хьахецилгеи гречески халкъа конституционни демократически паргIатонаш Iалаьмате сиха юхаметтаоттаелгеи.

Европейски Коммунистическии болхлойи партей Карлови Варашкарча конференцо доакъашхой.

Юрта боахама къахьегамхой! Юртбоахама производство дІахо айяра лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахарца белгалдоаккхаргда вай Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар!

(КПСС ЦК тІахьехамашцара).

ДИКА ДУ КХАШКАРА БАЛХАШ

ТІагІертта къахьегаш ба хІанз тха боахама механизатораш, кхаш леладераш. Укх юбилейни шера цхьа эзар гектара тІа ялата лаьрхІа хьажкІаш — 4,5 бІаь гектара тІа шекара свекла, пхиъ гектара тІа гидуаргаш, кхыйола бІаьсти юв культураш кхеергья оаха. Цул совгІа оаха кхеергья 1646 гектара тІа гурахьа юв культураш а.

Мишта кийчо яьй оаха уж культураш кхее? Цкъа-дале, бІаьстан юхье юв культураш дІа мел юврґйола лаьтта цхьоалагІа декабрь тІакхоачаш аьха даьннадар, хІаьта шекара свекла юврґйола лаьтта ахалехьа эррига участка тІа суперфосфат тессар, хІара гектара тІа пхиъ центнер тоссаш, цул совгІа хІара гектара пхийтт тонн йолаш органически удобренеш ехкай. ШоллагІа-дале Іана замалахьа вІашагІъеххаяр юртбоахама культураш кхеера агротехника Іомаю кружокаш. Цига дешаш бар кхаш леладераш, звеньяй кулгалхой, учетчикаш, бригадираш — верррига а везткъа саг. Укх юбилейни шера дІайийна юртбоахама культураш хьувкъаяра боккха пайда барґба цох.

БІаьстан юхье дІаболабенна кхаь-диъ дийнахьа йистебаьлар механизатораш эррига заьба макхаш даьха. Деррига а лаьттанцара тоадал соцаяра макхаш даьхар 3742 гектара тІа. Къаьстта дика болх бир механизатораша Т. Дачаева, С. Асуева, М. Сангиреева, кхычар. Царех хІаране шоай смени нормаш хаддаьза тІехкхоачашъйора.

БІаьсти ювча культурай фу кийчдара геттара дика болх бир хьатташкарча болхлоша а. Укх тІеххьарча кхаь шера оаха дІалув фу хьарча хьалхарчен шоллагІчен классах да. Укх шера а иштта дика кийчдир деррига фу. БІаьстан юхье культураш дІае доладалалехьа механизаторашца, кхаш леладерашца семинар йир оаха. Цига дийцар квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш, гидуаргаш дІа мишта е еза.

Кен, горох дІае доладеннача хьалхарча деношка тхона гучадаьлар, укх шера цІаккха а ца кийчдаьча тайпара лаьтта дика кийчдаьлга. Дика дІайийра культураш, лаьтта дужа фу агротехника бокъонаша дІадеххача тайпара дужийташ. Цу деношка гучабаьлар дикагІа бола механизатораш а: шоллагІча отделенера нов. Дагаев, цхьоалагІча отделенера нов. Атиев, кхыбараш.

Дика кийчдаьлар механизатораша шекара свекла, гидуаргаш дІае еза лаьтта а. Тха боахама эррига отделенешка дика кийчдаьча лаьтта юв культураш, хІаьта дІаювше а цу культурай фу дужа кІоаргал а йолаш гранулированни суперфосфат тосс кхашка — хІара гектара тІа шовзткъе итта килограмм. Ала деза уж культураш дІаювча дакъа лоацаш болча берригача механизатораша шоай балха юкъе брак ца нийсйолийташ болх агротехника бокъонаша дІадехача тайпара белга. Белгалбаха безам ба са дикагІа бола кхаш леладераш: С.-А. Бетелгириев, Т. Мусаев, кхыбараш. Массехк дийнахьа йистебаьлар уж шоай участкаш тІа шекара свекла, гидуаргаш дІайийна.

Планах лаьрхІар 185 центнер мара йоацача, хІара гектара тІара 220 центнер чуэца декхараш тІайийцад шекара свекла кхеераша. Шеко яц кхаш леладераша шоай декхараш кхоачашдергхиларах.

Хьинаре къахьег тха боахама механизатораша дІадахача шера хиннача Майски Пленума решенеш кхоачашъяра а. Укх тІеххьарча шин шера петарех цІендаьй 150 гектар лаьтта, шовзткъеи итта гектара тІа планировка яьй, хьалха пайда ца эцаш илла 27 гектар лаьтта аьхад.

Боккха теркам тІабахийтаб оаха хиш дехкача лаьттах биза пайда эцара. Цу хьакъехьа тхона чІоагІа новкъарле ю Аргунско-Гойтински-Мартански оросительни канала чу хий кхоачам болаш ца хиларо. Дале а, шоай низ ца кхобеш тІагІертта къахьегаш ба кхаш леладераш Советий Іаьдала 50 шу дузача цІейна лакхара къахьегама толамашца накъабахара.

С. МУКАЕВ,
Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза керттера агроном.

Декхараш кхоачашдергда

Дика кийчо яь накъабаьккхар бІаьстан балхашта «Дружба» яхача совхоза цхьоалагІча отделене шоллагІча бригада кхаш леладераш. Бригада леладу 810 гектар дола деррига лаьтта хий дехкаш да. Юбилейни шерарча хьувкъама лаьрхІа дІадийнад цар 270 гектар «Безостая-1» яхача сортах долча гурахьа дув кІа, 112 гектар шекара свекла, ши бІаь гектар люцерна, цхьа бІаьи ах бІаьи гектар дуга, иштта кхыйола культураш.

ДІадахача шера гурахьа агротехнически лоацача хана минеральни удобренеш а товсаш дІалийра кІа, цу балхашта тІеххьа лаьттах чудолийташ хий диллар. Из бахьан долаш гурахьа а Іай а хаоттама хьалаш дукха аьттув болаш хиннадеце а кІа дика тІадаьннад. Бригада кхаш леладераш тийша ба тІайийца социалистически декхараш шоаш кхоачашдергхиларах.

Гурахье а болабелар кхаш леладераш бІаьстан балхашта кийчо е, тоайир гидротехнически сооруженеш, цІенйир оросительни сангараш, тодир наькъаш. Шекара свеклан дуги дІадийнача кхашка 4,5 эзар тонн органически удобренеш яхкар, хІара гектара ткъаь пхиъ тонна кхоачийташ, цул совгІа кхашка тайсар минеральни удобренеш а. Іана зачалахьа механизатораша кийчйир бІаьсти эшаргйола эррига техника.

ХІанз гурахьа юв культураш дІайийнача кхашта хий детташ ДДН-45 яха пхиъ агрегат я. Цар тІа болх беш ба дикагІа бола механизатораш Абубакаров Хьасан, Хамзатов Іаьла, кхыбараш. Царех хІаране смени норма ши гектар мара йоацача, кхоъ е кхы а дукхагІа гектара хий тох, хІара гектара 850—400 кубически метар а кхоачийташ.

Дукха балхаш ду укхаза шекара свекла дІайийнача участка тІа а. Цига болх беш я Костырина Еленай звено. Свекла кхеерий звеноцара механизатораш тІаьнача шекара свеклана опрыскивани еш ба хІанз, свеклача зе деш йола садоахка хІамаш ца хулийтара.

Лаьтта хина-физически хьалаш тоадара, мелиоративни хьалашка диллача аьттув боацача участкаш тІа люцерна дІайийнай бригада кхаш лаладераша, хІаьта хьалха люцерна дІайийна хиннача участкаш тІа дуга дийнад. Цу гІулакхо а йиш хулийтаргья юртбоахама культураш дикагІа хьувкъае.

ХІанзале ах гаргга долча кхашка хий дилла болаш боахк бригада механизатораш.

Н. КОРОСТЕЛЕВ,
Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза гидроинженер.

КХОМБАРА РЕЗЕРВАШ ЛЕХ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу дизара сийна яьржача социалистически яхьа юкъе а яха, пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра чуийнна къахьегаш я «Малгобекнефта» НПУ № 1 йолча кІоарга бурув деттача контора (КГРБ) болхлойи гІулакхерча наьхеи коллектив.

Къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхарца, хІамай кхомбарца хозрасчет чІоагІъярца, керда техника юкъейоалаярца, оборудованех кхы а эффективнегІа пайда эцарца контора керттера технико-экономически хьокхамаш ханал хьалха кхоачашделга Іалашдергдола мероприятеш кийчъяьй тха конторе. Бригадашка цехашка, болхлой собранешка шерра йийцачул тІехьагІа уж мероприятеш юкъеяхай Октябрьски революце 50 шу дизара сийна тха контора коллективо тІайийцача социалистически декхарашта.

ХІаман хьурматдарей кхомбарей дешашта болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха теркам тІаозар дукха, бурув деттарга дІадодар чухинахьа даккхара даькъе Советий Іаьдал этта 50 шу дизара сийна керда толамаш дахар дукха оаха сонам баьб хІамай хьурматделгеи кхомбелгеи мишта латт тохкаш 1967-ча шера 1-ча феврале денз 1-ча июне кхаччалца общественни хьожилга чакхдаккха аьнна. Цу гІулакха лаьрххІа комиссеш вІашагІъеххай. Хьажаре толам баьккхарашта премеш ялара предприяте фондера 225 сом хьожадаьд буровой комитетаца барта а баха контора кулгалхоша. Кхоъ преми яла оттадаьд: цІ хьалхара преми — 100 сом, шоллагІа преми — 75 сом, кхоалагІа преми — 50 сом.

Тха контора хІара бригада а хІара цеха а коллективаш цхьа барт болаш хьинаре юкъеяхай социалистически яхьа, цар тІайийца керттера декхараш да мамогга хозрасчет чІоагІъелга, хІамай кхомбара тІехьа, гІеттий еш йола расходаши зехьа йоаю хІамаши (турбаш, цемент, химически реагенташ, осташ, хьу, электроэнерги, иштта кхыяраш) кІезигагІа хилийтара тІехьа хадданза къовсам лоаттабелга.

Кастта бІаргадайра цу балхах доала беркат. 1967-ча шера хьалхарча кварталера бурув деттара план 100,1 процент кхоачашъяьй. Хьалха латт мастераш В. А. Шитови, Г. Ш. Хантемирови керте латта бурув детта бригадаш. 1967-ча шера март бетта средстваш кхояьй: № 880 йолча буровой — 50 эзар соми № 833 йолча буровой — 51 эзар соми.

Производства эффективность лакхъяр дукхьа, хІамай кхомбарей хьурматдарей дукха лелаеш йола социалистически яхь бухгалтераша чІоагІа дакъа а лоацаш мара хила йиш яц.

Бухгалтера тІахьожам болаш чакхйоал эррига къахьегама процесс. Эггара хьалха бухгалтера хов хьадлача юкъагІа предприяте баьча балхах хьахиннар, фуд. Бухгалтераша хьинаре дакъа лоац экономически балха тІа, производство дІахо дегІайоалалара резерваш гучаяхара тІехьа, дІаухийташ йола средстваш эггара пайданагІа хургйолча тайпара дІаахийтар тІехьа, зехьа еш йола расходаш дІаяхара тІехьа лоаттабеча къовсаме. Цар Іалашлу учетни отчетни данеш тешшаме хулийтилга, паччахьалкхен дисциплина телха ца елга, иштта кхыдараш.

Алапешта лаьрхІа хьаэца ахча дІалахийтар, гІодаш, брак яр бахьан долаш дайнар, кхы а болх булургболаш йола оборудовани тІера дІаяхарах даьнна зе, керттера гІишлой материалаш дІаухийтилга ший боараме хулийтилга, скважина хьалъяь яьннача тІехьагІа цигара мукъайоала материалаш йоа ца еш бокъонца складашка кхоачийтилга, бурув деттача дІадодачун денна учет лелаелга — уж санна кхы дукха а да даиман бухгалтера тІахьожам бола гІулакхаш. Декада е бутт чакхбаларга а ца хьежадеш, хІамай кхомбара гІулакх малагІча участкашка телхаду хойташ участкай, цехий, контора кулгалхошка хоам бу бухгалтераша, цар мамогга новкъостал ду дерригача кхоачамех биза пайда эцара.

Тха контора бухгалтераша механизаца дакъа а лоацаш чакхдаьккхад, хІара объектана ши-ший номер а оттаеш, эррига оборудованей инвентараш йиза инвентаризаци елга. Из деча хана гучаьлар дІахо болх бе пайда йоацаш тишъенна оборудовани. Из баланса тІара дІа а йоахаш, металлолома дІатийннай. Оборудованена гІулакх дара даькъе цхьаццадола кхоачамбоацараш белгалдаьхад. ХІанз укх сахьате мІадах цІенъяь а, баьар хьекха а, эшшача тайпара доал деш а я оборудовани.

Цхьан юккъагІа лелайойла, аьнна, буровой хьалъеча дІайохийтача керттерча материалийн скважина хьалъяьнначул тІехьагІа, из чоалх вІашагІа а яьккха цигара хьаяла езача материалийн нормаш оттаьй тха конторе. Бухгалтерашка хьалхле а йолаш даьд из гІулакх. Из бахьан долаш хьалхарчул дукха а кІезигагІа материалаш дІаух хІанз керда буровой хьалъярга, дикка дукхагІа хиннай йистеьнача скважинера чоалх вІашагІъяьккхача цигара мукъайоала материалаш.

Маьхера материальни хІамаш шоай метта хилара тохкам бича гучадаьлар ца эшаш совленагІа 6 эзар сома маьха хІамаш хилар. 100 сом мах бола хІамаш тІера яьнна а толхаьй а дІалар а гучадаьлар. Из ахча цу гІулакха бехке болча нахагара хьадаькхад. № 880 йолча буровой лаьтта кІал яхийта йоахкачара гучаьлар 300 килограмм совгІа аьшка оатхалаш. Уж цигара хьа а яьха, хьагул а яь керда буровой хьаеча дІаяхьийтар, цига накъа а чьлар.

Хьагулъеча хана топпарца дІаэеш а, автомашинашта боаггІача тайпара мухь тІа ца ботташ а утяжелителаш йоаеш хилар гучадаьлар. Уж мел йоаьй лоархІам баьб, цу деша бехкебараш малаш ба хайнад, уж административни а материальни а бехктокхаме эзаб. Цунах даьна беркат иштта да: нагахьа санна 1 метр бурув тохарга нормах дІаяхийта лаьрхІа утяжелителаш 1300 килограмм яле, хІаьта бокъонца хІанз дІайохдараш 1008 килограмм мара яц.

Тохкам беча хана белгалдаьлар из де торо йолча метте а турбаш кІезига хьайоахаш хилар. Торо хилар № 875 йолча буровой 4,5 эзар сома маьха 643 метр турбаш хьалха. Кхычахьа дІахьа йиш а йолаш, цІена турбаш яр уж. Цу тайпара масалаш кхы дукха а кхувла йиш я. Юххьанца дукха лоаламе ца хете а, дукха рузкъа кходе торо кулийт цар.

Цу тайпара, бухгалтераша ханханнахьа иштта деча хоамех участкай, цехий, контора кулгалхошта хов дІахо йодача хана дебаде а хьаллаца а деза дика гІулакхаш мичахьа да а, дІадаха деза кхоачамбоацараш мичахьа да а.

Иштта хьахул гІеттий еча расходийн харцахьа леладеча гІулакхийн хьакъехьарча а, хІаьта иштта экономически балха тІа карагІдаьннарий хьакъехьарча бухгалтерски информацей бІарчча система.

Производства экономика дикагІа йовзаш бола нах шоаш хиларах тарра, тха контора счетни болхлоша даиман къовсам лоаттабу хІамай хьурматдаран кхомбаран тІехьа, юкъарчал доацаш дакъа лоац социалистически яхье, экономически темаех арахьара тІайоагІа моллагІа маьхера хІамаш хьаэцара а. Царна доал дара а, уж дІаахийтара а порядках къахьегамхошца беседаш ю, цунца цар контора коллективана шоай низ макхоачча новкъостал ду Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна яьржача яхье дикагІа толамаш дахара.

А. ЯНДИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ № 1 йолча КГРБ керттера бухгалтер.

ЙИСТЕБОАЛАШ ЛАТТ

Юбилея сийна тІайийца декхараш кхоачашдара яхье баьннаб Шаьла района «Джалка» совхоза кхаш леладераш. Дикеи сихеи дІабийнаб кени, горохи, гидуаргаши, люцернеи. ХІанз тІехьа юв культураш дІаювш ба кхаш леладераш.

1200 гектара тІа шекара свекла дІайийна яьннай. Къаьстта дика кхахьийгад свекла дІаювча Умаров Хьамид керте латтача 2-гІа отделене болхлой коллективо. 20 апреле ялатан силосан лаьрхІа хьажкІаш дІае болабеннаб укхаза.

Из болх ворхІ дийнахьа йистебоаккхаргба оаха, йоах хьажкІаш леладераша. ХьажкІаш дІаювча дика къахьегама толамаш дох къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаеча трактористкас Косумова Хьавас.

П. ПОПОВ.

ДукхагІа дола балхаш чакхдаьннад

Дукха да Сунженски района Кирова цІерагІча артела колхозхой де дезараш. 400 гектара тІа гидуаргаш дІайийна баьннаб уж. Дика баьб из болх трактористаша Александра Ростулько. Денна нормаш тІеххкхоачашъю цар хІанз а.

60 геттара тІа коартол дІайийна баьннаб колхозхой. Соахка хІара гектара тІара 80—90 центнер коартол чуера цар. Укх юбилейни шера хІара гектара тІара 150 центнер чуэца лаьрхІад.

Баьццара дийрзад горохи кени дІабийна кхаш. 140 гектар да уж. Горох массехк сантиметра лакхъеннай. 20 гектара тІа бийнаб хох. ХІанз помидораш дІаювш ба укхаза.

А. СВЕТОВ.

СУХАЛБЕШ

Шийтта ханнахьа дика гІулакх даьд тха кхаш леладераша 1985 гектара тІа дІадийнача гурахьа дувча ялата. Дерригача кхашка аммиачни селитра тессай хІара гектара тІа 1,5 центнер а кхоачийташ, цул совгІа бІаьстан юхье цаІ ах эзар гектара тІа цІаьккха а минеральни удобренеш тайсар — хІара гектара тІа цхьацца центнер.

Гурахьа дув ялат тІайийнача цхьайолча участкашка ялатийна зе деча са доахкача хІамашна къовсам лоаттабе бийзар. Чоапилгаш хиннача участкаш тІа гексахлоран, метафоса яха молхаш тайсай эррига а 225 гектар йолча участка тІа. ДІахо уж балхаш дергда баьцовгІаш лораеча республикански станце специалисташа.

Ала деза гурахьа дув ялат дика тІадаьнналга. Бакъда, 80 гектара тІа дІабийна хинна мукх бохьабаьд. Цу участка тІа дІабургба оаха борц.

ХІанз сихбенна бІаьстан юхье юв культураш дІаювш ба механизатораш. Цхьайола культураш хІанале тІайийна яьннай. Доакъара лаьрхІа дІайийнай цхьан шера тІайоала баьццаш планах лаьрхІачул бІаь гектар совгІа. План тІехккхоачаш а еш агротехника лоацача хана квадратно-гнездовой хьисапе бІаь шовзткъа гектара тІа дІайийнай гидуаргаш. Белгалле деза гидуаргаш дІайийна лаьтта тІехдика кийчдаь хинналга. Зиба бІаьстан юхье макхаш даьхадар, хІаьта из ахале хІара гектара тІа кхоккха центнер а тоссаш суперфосфат тессар. Цудухьа шеко яц юбилейни шера тха гидуаргаш дика хьувкъаргхиларах. ТІайийца декхараш а дац тха доха — планах хІара гектара тІара пхийс центнер мара яккха ца езача цхьайт центнер яккха.

Силоса лаьрхІа хьажкІаш дІае доладеннад тхо барайтталагІча апреле. Дика кийчдаьлар из лаьтта а. Уж балхаш деш я кхо агрегат. Эрригача агрегаташа болх беш болча механизатораша шоай смени норма тІеххкхоачашъю — планах йоагІар итт гектар мара йоацача пхийтта гектар. Силоса лаьрхІа хьажкІаш кхо бІаь гектара тІа юврґья. Агротехнически дикагІча хана дІайийна ярґья эррига хьажкІаш.

Тха боахама лаьтта хиш дехкаш деце я. Йоакъал отте хий дилла вІаштІехьдарґда тха укх шера. хІана аьлча яьккха яьннай Надтеречни сангар. Массехк ди хьалха дІадоладеннад тхо гурахьа дувча ялата хий дилла. Кхашка хий декхара опыт тха ца хиларах кІезиг-дукха тІехьдаьлар тха уж балхаш. Кхашка хиш декха тхо доладеннача хьалхарча дийнахьа ДДА-100 яха цхьа установка мара яцар болх беш, хІаьта кхоалагІча дийнахьа балха юкъе дакъа лаьцар кхы а ДДН-45 яхача шин установка.

Механизатораша дерхІ оросительни канала гонахьа дадача кхо бІаь гектар гаргга долча латта хий дилла. Цу гІулакхо йиш хулийтаргья хІара гектара тІара чуэца ялат пхиъ — ялх центнер совдаккха.

ХІара шера шерлу тха боахамера комсий плантацеш. Укх шера бешамаш 357 гектар я, хІаьта царех эггара тІехьа комсаш дІаегІача участкаш тІара хьувкъам чуэца долалургда тхо тІадоагІача шера. ТІагІертта балхаш деш ба хана комсаш кхеераш бешачашка. хІанале мукъаьяха яьннай цхьа бІаьи ах бІаьи гектара тІара комсаш. Къонача комсий бешамашкара яраш мукъаяха хІанз а хьалха я. Цигача уж балхаш де болалургба комсаш лелаераш май бетта—йІовхал аттача.

Планах тха совхоз декхарийла я дерригача шера шовзткъа гектара тІа къона комсаш дІайоагІа. хІаьта цхьалагІа апрель тІакхоачаш тха комсаш лелаераша вурийтта гектара тІа дІаегІай уж. Комсаш дІайоагІа оаха дика шаьрдаьд лаьтта, цу хьакъехьа дечча деррига балхашта механизаци яьй, хІаьта уж балхаш агротехника бокъонаша дІамалеххара ду. Йисача участка тІа къона комсаш дІайоагІа дерхІ оаха гурахьа. ХІанзале ворхІ гектара тІа дІайийна яьннай саженцаш. Эррига а укх бІаьстий ткъаь итт гектара тІа дІайоагІа дерхІ оаха саженцаш, гурахьа а юврґья цхьа бІаьи ткъаи гектара тІа.

Белгалле деза дІаяхача гурахьа а укх бІаьсти а дІаегІача къонача комсашта хий дилла даьнналга, цул совгІа хий диллад хІанзале ткъаь пхиъ гектар йолча комсий бешамашта а. ХІанз комсий бешамашта хий дуллача болх беш виъ саг мара вац, бакъда май бетта цига болх беш хургва шийтта саг.

Комсий бешамашка чухийца хий дуллача хьинаре къахьегаш ба Н. Наниев, С. Сайтулаев, Р. Сулейманова. Бешамашка хий диллара нийсса комсий мугІарашта юкъе культиваци ю. Уж балхаш хІанзале даь даьннад цхьа бІаь гектар совгІа йолча бешамашка.

Боккха теркам тІабахийтаб тха боахама къахьегамхоша цхьа бІаь гектар йолча сомий бешамашта гІулакх дара а. ХІанзале эрригача бешамашка гаьний мугІарашта юкъера йовкъаш аьмай, культиваци яьй. ХІаьта уж балхаш даьдоаллаше а эрригача бешамашка хий диллад.

Боаккхача лоархІаме да кхашка балхаш деш боахкача къахьегамхой салаІара, балха хьалаш дика вІаштІехьдахар. Кхашкарча станашка хІанз кийчду болхлошта чаме даа хІама, хина вІаштІехьдаьхад салаІара хьалаш а.

Юртбоахама культураш, сом кхебара Октябра сийна тІайийца декхараш укх юбилейни шера оаха кхоачашдергхиларах шеко яц.

И. ДАЖИКАЕВ,
Надтеречни района «Надтеречный» яхача совхоза керттера агроном.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Прокуратура органашка дукхача шерашка дика болх барцеи ваь 60 шу дизарцеи дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота дойла город Грозне Ленински района прокурора — Айдинов Иван Степановича.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) Грозненски района ЦхьоалагІа мая цІерагІча колхоза механизированни звено кулгалхо А. Сухорунов, звено членаш П. Степанов, Н. Фидинов. Ши бІаьи ах бІаьи гектара тІа гидуаргаш дІайийнай цар. ХІанз хьажкІаш дІаювш ба уж. 35—40 гектар юв цар хІара сменах.

В. Юнцевича сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Укх деношка нов. Г. Ф. Пальчикова председателал а деш, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета промышленноста, гІишлошъяра, транспорта, бувзама гІулакхашта йолча Массазарча комиссе заседани хилар.

Цу заседане хержар: Массазарча комиссе Председатела заместителалла нов. И. З. Качлишвили, комиссе секретаралла нов. М. И. Коновалова.

Комиссе, хьажа а хьежа, чІоагІъяьча 1967 шера бергболча балха плана комиссе лаьрхІад шийи болх республике хьалде лаьрхІа гІирсаш хьалдара, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятеша доаккхаш дола автомобильни бензини дизельни доагори дикагІа хилийтара, республикера мехкдаьтта запасаш лакхъяра дешаш къестадара тІаберзабе.

Комиссе заседане хиннача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. И. А. Алмазова ше къамаьл деш лоархІаме хьехамаш делар комиссе болх вІаштІехьбаккхара гІулакха, цо тІагІорттадаь могадир моттигерча бедала ресурсаех пайда дукхагІа эцари халкъа эша товараш дукхагІа хьадари.

ДАНЗА ДАРГ МЕЛ ДОАЦАР ДЕ ХАРЖАРХОЙ НАКАЗАШ КХОАЧАШДАРА

Политически производственни хьинар чІоагІа айденнача хьалашка чакхдаьлар вай республике РСФСР Лакхехьарча Совете, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете, къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хинна хоржамаш. Хоржамашта хьалхарча деношка харжархоша тийнар советскии боахамеи органий гІулакхаш, хьагучадоахар цар балхацара кхоачамбоацараши тувладалийтараши, белгалдоахар боахами культуреи дегІаккхувлача кулгалдара даькъе паччахьалкхен Іаьдала органий лоархІам дІахо лакхбергбола наькъаш.

Шоаш хоржаргболча депутатацца вІашагІбетталуча хана харжархоша наказаш делар царна. Харжархоша шоай депутаташта денна керттера наказ — из дар Коммунистически партеи Советски правительствеи политика нийса чакхъяхар, пхе шера план толаме кхоачашъяра болхлошта, колхозхошта, инженерашта, техникашта мамогга новкъостал дар.

Советий массе оагІорахьарча гІулакхашта доагІаш дола 6 эзар гаргга наказ деннад харжархоша депутаташта. Цар шоай Іаьдал органашта хьалхашка хьадда декхараш оттадаьд промышленноста, юрта боахама, гІишлошъяра, городаш, районни центраш, юрташ, поселкаш тоаяра, халкъа образоване, культура, унахцІено лорара, социальни Іалашон, бахача наха бытовой гІулакхаш дара, наькъашта ремонт яра, социалистически правопорядок лорара даькъе.

Харжархой наказаш — вай социалистически демократи къаьгга хьахьокхаш долча гІулакхех цаІ, халкъо Советий практически гІулакхашта духхьала, юкъарчал доацаш еча влияне лоархІамера форма. Харжархошта довшдар кхоачашдара данза дарг мел доацар дар — Советий, хІара депутата эггара хьалхара декхар.

Харжархой наказий боккха лоархІам а беш, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо республика Министрий Совета тІадиллад Российски Федерацей Нохч-ГІалгІай АССР-ей Лакхехьарча Советий депутаташта денна харжархой наказаш кхоачашдергдола хьадда мероприятеш кийчъелгеи харжархой наказаш мишта кхоачашду Лакхехьарча Совета аргІанарча сессе хьалувцилгеи, къахьегамхой депутатий городской, районни, юртий, поселкай Советий исполкомаш декхарийла яьй цу белгальяьча Советий депутаташта денна харжархой деррига наказаш теркалдеи хьавІашагІтохеи, укх шера май бетта хургйолча аргІанарча сессешка цу мероприятешка хьажа а.

Советий дукхача исполкомаша лаьрххІа уйла а еш кийчъю харжархой наказаш кхоачашдергдолаш йола мероприятеш. Цар цу балха юкъе эзай шоай отделаш, управленеш, Советий массазара комиссеш, депутаташ, шерра актив, цу гІулакха оарцагІбаьхаб боахама организацей кулгалхой.

Шеко яц, Совета деннача наказашта юкъе хІана укх сахьата кхоачашъе торо йоацаш йола предложенеш а хилларах — средстваши материалаши яц. Масала, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата нов. А. О. Льяновна наказ деннад МалгІабика района Керда Редант яхача юрта кхыйола культурно-бытовой объекташ хьалъеча хинна дувча бассейн а хьалъе аьнна. Из бассейн хьалъяр дика гІулакх ІаІ, цхьабакъда, из кхоачашде торо хуле тамаш я.

Цудухьа, наказ кхоачашде дІадоладале хьалхагІа из кхоачашдара мел эша ресурсаши торонаши хьалхагІа меллай хьажа деза.

Шийи хана М. И. Калинина яьхад: «Горсоветаша дуккхаза а цхьаккха тайпа критика йоацаш хьатІайийду наказаш. ХІаьта тІехьагІа цхьаккха дича а уж кхоачашде йиш йоацаш юс уж. Масала, наказа тІа йоах, городе 10—15 дика болхлой клуб хьалъе еза. Горсовета президиума дика хов уж хьалъергйоацилга, хІана аьлча цу гІулакха эша средстваш яц цунга. Цу хьакъехьа харжархошта хьалхашка къамаьл хІана дац цо, уж тайпа хІамаш дІадеха... мегаргдоацилга... хІана дувцан царна...».

Цхьаккха уйла а ца еш денна цхьаццаболча харжархой наказаш критика йоацаш мероприятешта юкъехьахьарои сессешка уж чІоагІдарои дІахо йолача хана уж планашта юкъера дІа ца даьхача ца воалача кхоачаву, реальни ца хиларах тарра. Из хилийта йиш йолаш дац. Харжархой наказаш кхоачашдара чакхйоахача практически мероприятей план сессе чІоагІъяьчул тІехьагІа хІара депутата, массазарча комиссена, эрригача Совета. Совета территоре тІарча моллагІча организаценеи учреждененеи закон а хила дІаотт.

Векселеш атта дІа а дийкъа, цул тІехьагІа шоай решенеш йицъе езац Советаша. Советски наха шоаш паччахьалкхен Іаьдала органашка хержараш лоархІ цар деннача дешага хьежжа а ца лоархІаш, цар из кхоачашдарга хьежжа.

Советий исполкомаша, лаьрххІа уйла а яь харжархой наказаш кхоачашдара оттаяь мероприятеш сессе чІоагІъе шоаш тІаяхьача хана уж ювца еза активо дакъа а лоацаш, харжархой предложенеш кхоачашъе езаргйолаш йолча организацейи учрежденейи викалашца.

Сессе чІоагІъяьча мероприятешца Іалашбанза баргбац депутаташ тІехьагІа харжархошца вІашагІкхийттача хана совета решени царна дІайопзийта, кхоачашде тІайийна наказаш а тІа ца эцаш дитараш а малагІаш да, уж тІа ца эцаш хІана дитад царна дувца царга йиш хилийтар дукхьа.

Харжархой наказаш кхоачашдергдола гІулакхаш сессе белгаллар, вайна махарра, гІулакх юхьиг мара яц. Наказаш кхоачашдара керттерлар — уж практически кхоачашдара тІабердабаь организаторски болх. Моттигерча эррига ресурсаехи торонехи кхетамца пайда эца, берригача къахьегамхошта, цу даькъе цар шоай болхлошта а, ловш дола хІамаш чулоацаш дола наказаш кхоачашдеча юкъе шоашкара дакъа лаца деззаш йолча боахача организацеша деча новкъосталах пайда нийса эца безаш я исполкомаши цар отделаши. Цу гІулакха юккъа дакъа тІалож тІайийца наказаш исполкомашца цхьана кхоачашдара баха нах оарцагІбаха безаш йолча Советий массазарча комиссешта хІара депутатан.

Наказаш — Совета гІулакхий программа чІоагІа лоархІамера дакъа. ХІара денна хьежа деза царга, юкъ-юкъе дагадехача хана ца а хьежаш. МоллагІа кхыдола гІулакх а санна, наказаш толаме кхоачашделга уж кхоачаш мишта ду хьожаш лоаттабу тІахьожам вІаштІехьбаккхарах тийша да. Нийса гІулакх да наказаш кхоачаш мишта ду исполкомий заседанешкеи сессешкеи даим дувцаш, организацейи учрежденейи кулгалхой отчеташ цига увттаеш йолча исполкомаша дер.

Шерра дІакхайкабе беза наказаш кхоачашдеш бу болх. Депутаташа шоай округий харжархошта дІахайта деза цар наказаш кхоачаш мишта ду, хІаьта исполкомаша цу хьакъехьа ханханнахьа отчет тела еза бахача наха хьалхашка. Бакъахьа хургдар вай республикански районни газеташа, радиос, телевидене цу темана хетаьй хан-ханнахьа исполкомий председателий, депутатий отчеташ, статьяш теларе, халкъа хьалхашка хета боагІаш бола бехктокхам ца хеташ болх беш, къахьегахоша дІадехараш кхоачашдара бокъонца йоакхо ца еш болча кулгалхошта чІоагІа критика йоре. Во хургдац республикански районни газетий редакцеша газетий оагІонаш тІа «Шун наказех, харжархой» яха раздел хьаелларе.

Шеко хила йгІац, харжархой наказаш дикагІа кхоачашдара Советаша шоай тарлуш мел дола хІама дергхиларах а цу тайпара вай Нохч-ГІалгІайчен экономикеи культуреи дегІакхувлача шоашкара доаггІаш дола дакъа лоацаргхиларах а.

Г. СКЛОКИН,
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

ВАЙ ВАХАР ИЙРЧА ДОАХАЧА ГIУЛАКХЕХ

Шу кхоачаш даьннадац «Сердало» газета тIа Нохч-ГIалгIай пединститута деша багIача мехкарий гуччахьара письмо арадаьнна. Вай сийрдача вахаре нийслуш долча дIаяхача заман тIехьдисача гIулакхех дувцар мехкараша. Мехкарий письмо кхаьшка, фермашка, заводашка, фабрикашка иштта кхыча организацешка дийцар. Массане а боагIаш бола мах бир цун. Газетий оагIош тIа тIехьдиса зуламе гIулакхаш леладерех чIоаггIа эгIазлонца дийцар кагирхоша, къаьстта мехкараша. Къаьгта гуш да вай сийдолча мехкарийи кагийча наьхеи кердача вахаро хьеххача бесса баха а къахьега а безам хилар. Цхьабакъда хIанз а нийслу вай кагирхошта юкъе ширача заман Iаьдалах баха гIертараш. Царна юкъе цхьабараш советски дешара заведенеш яьха а нийслу. Царех дувца безам ба са.

ДIалахача шера май бетта Дошлакъий-Юртарча бархIшерарча школа хьехархо йола Сагова Бахьаудина Аза йийхар Наьсар-Керте вахача коммуниста Абадиев Мухарбика. Кхувш йоагIа йоI яр Аза. ХIаьта Мухарбик советски лакхара дешара заведени йисте а яьккха Нохч-ГIалгIай шекар доаккхача заводе балха вар. Общественна хьалхашка ше хаьц волга ховшше а кхенза йола саг ех коммуниста, хIаьта цунна ше на везалга а ховра Мухарбика. — Цунга яха безам бац са, везац сона из, — йоахар Азас.— цхьабакъда, цIагIарбараша цунга гIо яхаш йитап со. Абадиевга маьре гIо яхаш шийна низ белга дувцаш райкома комсомола секретара цIерах кальхат надир цо. Цунга маьре яха Азай безам боацаьга белгала дар. Цудухьа СаговгIара цIагIа чулаха хилар тхо. Азай даьцеи наьнацеи къамаьл дир оаха. Кхенза йола йоI маьре дIаелча советски законо царна мегаргдоацилга дIахайтар. Иштта Абадиеваца а къамаьл дир.

Цул тIехьагIа кIира лалалехьа райкома парте еа Аза. — Абадиев веза сона, аз шоашка яздаь кальхат хьала, — аьлар цо. Маьре яха бокъо пи хьа. зIамига я хьо шийта аьлча — райисполкомо бокъо еннай сона. — йоахар Азас. Из Мухарбикага маьре яхийта зIамигача сагеи йиIийи гарgарча наха шоашта могар даь хиннадар. Июнь бетта Мухарбикага маьре яхар Аза.

Иштта ше ца везаш йола йоI йигар коммуниста Абадиева.

БархI бетта яьхар Аза Мухарбикаца. Уж вIашагIкъастара бахьан наха ховш дац. Юха а школе болх бе яхар Аза. Цхьабакъда, хьалха ше хинна Аза ицар из .воI кхоабаш ягIа нана яр. ХIаьта Мухарбик-м дукха ха ялалехьа керда нускал а доаладаь вахара. Цун фу гIулакх да Аза воIаца йисаяр аьнна. Из я Азай хурглола сийрда вахар а ираз а дохадаь Iохайнача «коммуниста» юхь. Вай вахар ийрча доакхх из санна болча наха.

Безаме. вIашa сийдеш мари сесаги лахар дIалех советски нахагара коммунистически морала. Дезалхошта юкъе юридически а экономически а бокъонаш цхьатарра хила еза. Дезал барт тайна хилча сага къахьегамцара безам а лакхлу. Дика дезал хургба вIаший дезаш, сийдеш бахача мареи сесагеи.

Иштта ваха безам хиланзар Наьсарен района «Экажевский» совхоза къонача экономиста Эжиев Мухарбика. Укх шера вIаши беза а бенна баха хайшар Экажкъонгий-Юртарча школа хьехархо Экажева БагIдати Эжиев Мухарбики. Ше маьре яха дукха ха ялалехьа балха йоацаш сагота хет сона, аьлар къонача сесаго.

— Балха гIоргья аьле кхы вIалла сога хьоа а ма делахь. аз сай цIагIа хьажа йоалаьй хьо, ер бIъ пен ба хьона, ши етти ши Iасеи. бархI устагIи а ба хьона. из ба хьа болх. — аьлар мара.

ЦIагIа Iуйрийна ший де дезараш даь яьлча балха гIоргъяр со аьле каст-каста хьоалеш хинна БагIдата. Амма цунах хIама хулаш хиннадац. Цул совгIа ше из йолаяь кхо кIира лалалехьа сесагах лета волавелар Эжиев. Иштта цкъа цо йийтта Iаьржъаьчул тIехьагIа цIа яхар БагIдат. Охпача мара си тIара яьккхар кхалсаг.

Вай кагирхошта юкъе нийслу арахьа а балха.а ээди ба а оалийташ. хIаьта цIагIа шоай дар а леладеш бола кагинах. Царех хиннав къона коммунист Эжиев а. Сесага хIана витав хьо аьнна даьча хаттара вела а къежа жоп делар цо. — дIаяхай, кхо даха безам а ца хинна, города хьалаш дезаш.

Къаьстта вай обществе ла мегаргдоацаш гIулакх да маьре йодача йоIй регистраци ца яр, кIала дезал болча маIача сагага маьре ахар. ХIанз а вай вахаре каст-каста нийслуш хул уж гIулакхаш. ДIаяхача заман тIехьдиса гIулакхаш леладеча нахаца цахаллаш къовсам лоаттабе беза. Коммунизм хьалъеча кагирхой вахар сийрден хозен хила деза.

М. ПУГОЕВА,
КПСС Наьсарен райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи.

1967 ШЕРА 1-ча МАЕ г. ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ ЯРА ПЛАН

Ерригача города юкъара гор. Грозне къахьегамхой демонстраци ю 1967 шера 1-ча Мае. Демонстраци дIайолалу Iуйрийна 10 сахьат даьлча. Болхлойи гIулакхера нахи шоай предприятешта, учреждeнешта, организацешта юхе гул а лийя, районни колоннаш дIаоттаяра хьакъоастаьча моттигашка боагIа.

Колоннаш лелара порядок

1. **Знаменаш бе йоахкарий колонна.** Iуйрийна 9 сахьат даьлча хьагул а лийя Революце проспектагIа БПСС обкома сквера юхе дIаотт.

2. **Физкультурникий колонна.** Iуйрийна 9 сахьат даьлча Гвардейски улицагIа дIаотт. Колонна корта Революце проспекта тIа хул. Знаменаш бе йоахкарий колоннана тIеххьа лел.

3. **Профтехобразоване управлене колонна.** Iуйрийна 9 сахьат даьнача хана Победа проспекта аьрда оагIорахьа дIа а отте, Революце проспектагахьа йода Комсомольски улицага кхаччалца. Физкультурникий колоннана тIеххьа лел.

4. **Школьникий колонна.** Iуйрийна 9 сахьат даьлча Комсомольски улицагIа дIаотт. Колонна корта Победа проспектана юхе хул. Профтехобразоване управлене колоннана тIеххьа лел.

5. **Заводской района колонна.** Iуйрийна 9 сахьат даьлча Победа проспекта аьтта оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Орджоникидзе проспектана юхе хул. Старопромысловски района колонна IотIехъяьнначул тIехьагIа Революце проспектагахьа йода Комсомольски улицага кхаччалца. Школьникий колоннана тIеххьа лел.

6. **Октябрьски района колонна.** 9 сахьат даьлча Ленина улицагIарча моттиге кхоач. Заводской района колоннана тIеххьа лел.

7. **Старопромысловски колонна.** 9 сахьат даьлча Победа проспекта аьрда оагIорахьа дIаотт, школьникий колонна тIехъяьнначул тIехьагIа Гвардейски улицага кхаччалца дIайода. Октябрьски района колоннана тIеххьа лел.

8. **Ленински района колонна.** 9 сахьати 30 минути яьлча Первомайски улицагIа дIаотт. Колонна корта Революце проспектана хьалтIаоттача метте Комсомольски улицагIа хул. Старопромысловски колоннана тIеххьа лел.

Общественни порядок Iалашъелгеи колоннай лелар нийсделгеи тIадулл Нохч - ГIалгIай АССР общественни порядок лораяра министра заместитела — милице полковника нов. **Н. Я. Жулевна.**

Iуйрийна 8 сахьат даьлча денз чулаьцача зоне къаьстта пропускаш йолаш йолча транспортагара дIаиккхача, цхьаккха тайпа транспорт леларгйоацаш соцаю.

Чулаьцача зоне гIаш лела нах совцабу 8 сахьати 30 минути яьлча денз.

Трибуне вохийт къаьсттача пропускаш из йолаш вар вовзийташ дола документ хьахьекхачул тIехьагIа, — 9 сахьати 45 минути яллалца.

Городской первомайски комисси

МОРАЛЬНИ ТЕМАХ

НАЬХА ДЕГАШКА КХОАЧАШ

Тха партийни организаце чIоаггIа уйла тIайохийт къахьегамхой коммунизм хьалъечун моральни колекса принципа ларда тIа хьалкхебара, цхьаццаболча наьха сакхетам чу а оамалашца а нислуш долча дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашца къовсам лоаттабара, тхоай коллектива хIара члена къахьегам дукха безаш хургволаш кхетам балара.

Геттара дукха болх бе бийзар тха Умаханова Хадеца. Шен-нана а йолаш, ший кагий кхо бер а кхоабаш яхаш яр из. Цхьабакъда, цIаьхха во дерa цар цезалга. велар дезала да. Еха яр берий нана. Ше фу дергда хацар цунна. ФуннагIа даь а дезал кхаба безар, хьаллаь даккха дезаш цIа дар, новкъостал деха саг вацар: гаргара нах бацар.

Цхьабакъда, Халегара сагото кхета а яь, оарцагIбаьлар цунна лоаццахой. Массадолча хIаман тIехь новкъостал дора цар цунна. Цу хана лаьрхIар ды кхайкабераша шоай «гIулакхаш» кхоачашде. Уж а гIертар берий наькна материальни новкъостал дергдола никъ лаха. Къахет яхаш бахьан а доахаш, лаьрххIа леладара цар уж, хIаьта маларра аьлча, дына гIулакхашта кхалсаг юкъеоза гIертар.

Из долла хIама шоай ханнахьа эийра коммунисташа, кхалсага цIенача дег тIара новкъостал де, из балех яккха лаьрхIар цар. Бакълар аьлча, юххьанца оаха а лер тIа лелладар тхоай гIулакхаш, цхьадола гIалаташ дувлийтар.

Парткома заседане цкъа саний, дуккказа а къамаьл хилар Умаханова Хаде вахар дикагIа вIаштIехьа фу даь доаккхаргдар-хьогI яхаш. Цхьабараш материальни новкъостал де деза яхаш а шоаш из деш а бар, вокхар йоахар бошта фу эш хьажа деза. Юххера а нийса соцам бир парткома членаша.

ХIаьта берий наьна дег чура бала дIабаккхара оаха лаьрхIар. из обществана пайдала болча къахьегача юкъеоза. Оаха Умахановайца къамаьл а даь, Баташев Салаудина кулгалдеча баьцалаараш лелaдеча бригада звеной звеноводалла гIолга могадир цунна. ЧIоаггIа лоралуш аьлар оаха цунга цу хана — коллектива чIоагIа эш хьа къахьегам. ХIаьта оаха лийрхIар кхалсага дег чура гIайгIаш дIайоахилга, из дына гIулакхашта юкъера хьайоаккхилга дар.

Балхах безам белар Хаде. Денгара денга дукхагIа чуйолар из балха. Звеньевойна новкъостал дора, из хьаллоацар. ХIаьта баьча балхах хьахиннараша кхы тIа а тоадир гIулакх — тIехдика кхедир баьцалaараш.

Къахьегамо, нахаца хиларо дIаяьхар кхалсага дег чура гIайгIаш. ХIаьта, цул тIехьагIа агитаторалла гIолга могадир оаха цунна. Цу кердача гIулакха раьза а хинна, из дика кхоачашдеш яр Хади. ТIаккха профсоюза цеховой комитете хержар Умаханова. Общественни болх беш дикка ха дIайодар цун, лакхбора сакхетам. Цхьа кIеззига ха яьннача гIолла парте хьачуийцар оаха Умаханова Хади.

ХIанз из парткома член, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат я.

Коллективо, эгтара хьалха коммунисташа йоакхо яро кер чура гIайгIеи балеи дIакхосса, ды лелаберий мукъах ца яха новкъостал даь ца Iеш. ший знанеш лакхъе а, гаьнна дIахьалхашкахьа гIа баккха а, наха боккха пайда бе а йиш хилийтар Халега.

Из цаI хинна Iац саго ший хам бергбола уйла оаха цунна дег чу йоссадеш хилар хьахьокхаш дола масал. Уж Iалаьмате дукха да. Общественни вахаре дика лакъа лаца йолаенназ Чичиева ПаьтIамат. Коммунистка я из хIанз. Кьаьнарча замах юхедиса во гIулакхаш дIакховсара новкъостал дир оаха Гулаева Тамарена. Из хIанз ше боккхача общественно-политически балха наькъа тIа яьнна ца Iеш, цо ший подругаш а боах шийна тIехьа. Совхоза историчуъ эггара хьалха вайнаьха мехкарий комсомольски звено вIашагIъеллай тхо долча. Эггара чIоагIагIа из гIулакх леладаьр коммунистка Гулаева Тамара яр. Духхьал цо даьча хьехарах а цун новкъосталца а комсомоле а баха, хIанз общественни болх дика лелабеш ба цун звеноцара мехкарий.

Цхьан хана, совхоза территре тIа уллача Мичурина цIерагIча поселке шоай гIулакхаш чIоагIдаьдар сектанташа-молоканаша, е 7-ча ден адвентисташа, е кхы а царех оаллача тайпайра — субботникашеи воскресникашеи. Уж гIертар кагий нах шоай тоабанна юкъеоза, дизаа дIахьоча вахара уж тIера баха, дын догматий гома уж юкъебохка. ХIаьта. дын хьехамаш дерaша хьалха а доахаш, шоатталийнахьа балха ара ца бувлаш цIагIа Iе баьлар цхьабола кхалнах, каст-каста балха тIехьабувлар.

Из теркалдир коммунисташа-агитатораша. Дагадоххарах белгалдоаккхаргда вай царна юкъе тайптайпарча къамех бола нах хилар: Сорокина Лидия—эрсе, Тагиев Руслан—гIалгIа, Алексонов Арам — эрмало, дуккха кхыбараш. СабарагIа дIаккхетабора коммунисташа даьлах тешараш цар леладу дына гIулакхаш зуламе хиларах, производствана Iаткъаш хиларах, фонатикаша — дына хьехамаша дувцараш харц хIамаш хилар гучадоахар. Цу тайпара боккха болх чакхбаьккхачул тIехьагIа юртара нах вIашагIтехар. Цига наха чIоаггIа бехкаш доахар харц хьехамаш а деш, нах тувлабеча фанатикех.

Цунах дика пайда баьлар. Даьлах тешаш бола цхьабараш, царна юкъе йижарий Марияи Любови Миновар а, тоабанна юкъера дIабаьлар, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лаца болабелар.

Тха коммунисташ наха дагардар фуд хьеж, новкъостал ду цар шоай творчески хьинар диза оарцагIдаккхара, ды хьехарий Iовдалча влияниена уж кIалхарбахара.

Наха чIоаггIа пайда а эцаш ха дIайохийтаргйола чIоагIа сакъердаме мероприятеш дуккха чакхйоах клубе, бригадашка, фермашка, ерригача совхоза юкъарча гIулакхашта хьалхара цар бехктокхам лакхлургбола уйла дег чу йоссаю.

Цхьа бахьан доацаш дац коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа тха совхозо толаме къовсам лоаттабеш а хIаьта цхьоалагIча отделенеи цхьайолча бригадашеи хIанзале а из сий дола цIи леллаеш а хилар.

ХIанз совхоза партийни организаце къахьегамхой оарцагIбоах Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара баха боагIача тайпара накъабахар духьа толаме къовсам лоаттабара.

Х. ВИТУШЕВ,
Грозненски района № 3 йолча сомий-баьцдаарий совхоза парткома секретара заместитель.

Наькъаш тоадараи хоздараи

Юбилейни шера доккхий декхараш тIайийцад Нохч - ГIалгIай доруправлене эксплуатационникаша. Планах лерхIачул совгIа 6 автопавильон, Шаьла района Аргун, Гермечуг яхача юрташка, Гудермесе, Горагорске иштта кхыйолча моттигашка наькъашта йисте гIолла гIашлон наькъашде, гаьнаш йогIа, асфальтни наькъаш тоаде иштта кхылола балхаш де деза цар.

Укх шера март бетта наькъаш дикагIа леладара республика районашкеи городашкеи яхь дIаккхайкаьй. Яхь чакхъяьлча итогаш еш цар балха итт баьлии системах мах бергба комиссе. Итогаш еш наькъашта гонахьара лаьтта мишта леладу, мел сооруженеш яьй цу тIа, мел гаьнаш егIай, мишта наькъа технически хьалаш, мел автопавильонаш а кхыйола гIишлош а хьалъяьй теркалдергда комиссе.

У. ГАГИЕВ,
Доруправлене планово - производственни отдела начальник.

СПОРТ

ЯХЬЕ БАЬННАБ АКРОБАТАШ

Акробатиках хьалхара моттиг яккхара Грознерча «Трудовые резервы» яхача ДСО спортивни зале хинна яхь чакхъяьннай. Цига дакъа лоацаш хилар Ярославера Саратовера, Ставрополера, Омскера, кхычахьар а 80 спортсмен.

Дика хьокхамаш гойтар яхье «Трудовые резервы» ДСО викало спорта мастера Кудряшов Владимира. Грозненски №№ 13, 22 йолча школай дешархоша Н. Козловаси Л. Чувилкинаси спорта мастералла кандидатий норматив кхоачашъяьй. Парни упражненеш еча «Трудовые резервы» Российски общества чемпионаш хилар грозненцаш Э. Якушеви Л. Мизитови. РСФСР-а сборни командана юкъебахаб уж.

СССР-а хьалхара моттиг яккхара кастта Риге хургйолча яхьага кийчлуш ба хIанз грозненцаш.

ФУТБОЛЬНИ ЧЕМПИОНАТ

«А» классе чуйоагIача шоллагIча группа цхьоалагIча подгруппа футболистий СССР-а хьалхара моттиг яккхара 24-ча апреле хиннача ловзарий итогаш укх тайпара я.

«Текстильщик» (Иваново) — «Рубин» (Казань) — 0:0, «Кубань» (Краснодар) — «Динамо». (Ставрополь) — 0:1, «Ростсельмаш» (Ростов-на-Дону) — «Трактор» (Волгоград) — 0:0, «Динамо» (Батуми) — «Мешахте» (Ткибули) — 0:0, «Спартак» (Гомель) — «Жальгирис» (Вильнюс) — 0:0, «Балтика» (Калининград) — «Даугава» (Рига)— 0:2, «Динамо» (Таллин) — «Динамо» (Ленинград) — 1:4, «Локомотив» (Тбилиси) — «Спартак» (Орджоникидзе) — 1:2.

ТАСС.

Вай республике хьалхара моттиг яккхара яхь дIайихьар штангисташа. Цар керда кхо рекорд оттайир. Полулегковеса Грибов Афанасе 130,5 килограмм, спорта мастера Кодзоев Ибрахьама — 165 килограмм, спорта мастера Осташко Николая 158 килограмм йола штанга хьалъйийир.

Командни зачетах хьалхарча моттиге «Спартак» ДСО спортсменаш ба, шоллагIча моттиге «Труд» командеи кхоалагIча «Урожай» командеи я.

Краснодаре хилар Россе къулбехьен территориальни спартакиада. Цига дакъа лоацаш хилар вай команда а. Цу яхье кхоалагIа моттиг яьккхар вайчар. ТIехьдика хьокхамаш гойтар вай спортсменка Турищева Ларисас. Спорта мастералла кандидатий программах хьалхара моттиг цунга кхаьчар.

Вай республикера ялх гимнастка РСФСР-а спартакиада финале юкъе яхар.

Лакхехьарча сурта тIа: И. Кодзоев — штангист. Лохерча сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа): финала юкъе яха Турищева, тренер В. С. Растороцкий, М. Суворова, Антопова.

О. Смерналова тексти сурташи.

Училище эстетически клуб

Дукха ха яр Грозненски № 28 йолча технически училище болх беш «Орбита» яха эстетически клуб йола. Цун болх дика лелабу эстетика хьехаш волча В. Л. Прохорова. Оттаьй балха план. Цун юкъе яхай дешархошта хозагIа хеташ йолча занятей темаш.

Хьалхарча заняте М. Ю. Лермонтовеи Х. Нурадиловеи цIерагIча драматически театрай артисташца вIашагIкхийтар хургбола слесараши токараши. ЧIоагIа сакъердаме хийтар дешархошта Латвийски ССР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи заслуженни артиста Г. А. Глазких шоашта хьалхашка яь выступлени. Цо дийцар актера балхах лаьца. Цига къамаьл дир Х. Нурадилова цIерагIча театра литературни дакъа заведующе нов. Гапаева. Дешархоша шоашка мел даьча хаттарашта жопаш делар цар.

Иштта дика чакхдаьлар вай писателашца цар хинна вIашагIкхетар а. Цига хилар Боков Ахьмади Мусаев Мохьмади. Творчески планаш йийца баьнначул тIехьагIа шоай произведенеш йийшар царна писателаша. ЧIоагIа хоза хийтар дешархошта «Жабе къайле» яхеи «Кабупа кал» яхеи Боков Ахьмада дийша дувцараш. «Беке къонгаш» яхача романа шоллагIа книжка ядеш ше беча балхах а дийцар цо царна. Училища самодеятельни артисташа концерт оттадир хьаьшашта.

ХIанз кастта Нохч - ГIалгIайчен художникашца, композитораща вIашагIкхетаргба дешархой.

Н. СЕРГЕЕВ.

Хаоттам

Тхан республикеи Грознеи догIа делхаргда. Республике 12—17 градус, Грозне 14—16 градус йовхал латтаргья.

28 апрела денз 1-гIча маяга кхаччалца республике наг-нагахьа догIа а делхаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а латташ хила мег. Бийсанна 5—10 градус, дийнахьа 15—20 градус йовхал латтаргья аьнна хеталу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазол дехьара

Iалаьмате доккхачеи кхоачашдулургдолчеи декхара духьа

Дунен общественность чIоаггIа уйла тIаерзаяь ладувгIаш я европейски коммунистически болхлойи партеша Европерча кхерамален дешаех лаьца беча балхага. Социалистически мехкий газеташа эггара керттерча лоархIаме йолча дунен халкъашта юкъерча событе санна мах бу конференце. хIанзарча заман саготагIа дола декхар коммунистически болхлойи партеша Карлови Варашка дувцаш хилара уйла тIа а йохийташ. Дуккхача капиталистически мехкий кепайоазон йоккхагIа йолча органаша а иштта йоккха моттиг хетаю конференце балха.

ВАРШАВА. Польски газетий бIарча оагIош хетаьй Европерча кхерамален дешаех лаьца йолча европейски коммунистически болхлойи партей конференцена. Кепайоазоно араьхай новкъосташа А. Новотне, Л. И. Брежнева, В. Гомулкас даьча къамаьлий текстащ, хIаьта иштта вьетнамски халкъ хьаллоацаш даь кхайкарал, Грецерча событешца дувзаденна яь заявлени. «Штандар млодых» яхача газето керте гIолла даь укх тайпара йоазош а долаш кепатох уж материалаш :«Европан машареи кхоане. Социальни нийсхо, машари кхерамален — революционни болхлой боламо лерхIа керттера хIамаш».

ПОРП-а ЦК органа «Трибуна Люду» яхача газето яздy, «Совещане керттера декхар — Европе машар Iалашбелга». Газето белгалдоаккх, Европа коммунистически болхлойи партеш «тайп - тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара тIехьа а тIема блокаш коллективни кхерамален системаца хувцара тIехьа а» латташ хилар.

«Трибуна люду» яхача газето керте гIолла даь «Хьае йиш я хIара халкъа кхерамале массане а кхерамаленна нийсса хургйола Европа» аьнна йоазув а долаш кепатох КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл. «Голос Працы »яхача газета тIарча керте даьча йоазоно йоах: «Европейски кхерамален проблема арахьарча политика проблема хинна ца Iеш, «лоархIамегIара общественни проблема а я». Машара гIулакхи реакце низаш юхакъовлари бахьан долаш лоаттабеча къовсаме чIоагIъю вай коммунистически болама солидарности бартцхьагIон» — белгалдоакх «Жиче Варшавы» яхача газето керте даьча йоазон тIа.

СОФИЯ. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Карлови Варашкарча европейски коммунистически болхлойи партей конференце даьча къамаьло юккъера моттиг дIалоац болгарски кепайоазон тIа. Къамаьла йизза текст кепатох газеташа, цу тIа оттаьча проблемай лоархIами европейски кхерамале Iалашъярга бола никъ шаьра хьахьокхаш хилари белгал а доаккхаш.

Л. И. Брежнев, язду, «Работническо дело» яхача газето, бокъонца кIоарлга хьежав европейски проблемашка, хоалам боллаш йола анализ яьй цо царна. Кхоачашъе ха хьатIакхаьчая саготагIеи йола, континентера машар шоаех тийша болаш а къоастаьччул тIехьагIа дунен керда тIом хьоабе гIертача американски империалистийи малхбузенгермански реваншистийи наькъа тIара духьале хургйолаш а йола уж проблемаш чулаьца программа я цун къамаьл.

Массане а уйла тIаэзай конференце Л. И. Брежнева даьча къамаьло, йоах «Отечествен фронт» яхача газето КПСС делегацена керте латтачо хIанзарча заман лоархIамегIара политически проблемаш оттаяьй.

ДУНЕНО КОДАМ БУ СОВЕТСКИ КОСМОНАВТ ВАЛАРАХ

Летчик-космонавт В. М. Комаров трагически валарах советски халкъагара йоккха гIайгIа дерригача дунен общественностага кхаьчай. Тайп-тайпарча мехкий паччахьалкхенаштеи правительствaштеи керте латтараша, коммунистически партей кулгалхоша, общественни организацеша, политически деятелаша, Iилмахоша кодам бу СССР Лакхехьарча Совета Президиума, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета цIерагIа шоаш кхухьийтача телеграммаш тIа.

Космоса пионера деналерча вахарахи турпала из валарахи долча хоамех диза да дунен кепайоазув.

«Владимир Комаров валара гIайгIа еш долча советски халкъа йизза бокъо я ший турпалах доккхал де», — белгалдоакх Франс Пресса агентства.

«Прах Шеча майдан тIа хургйолаш вола Владимир Комаров, коммунист Комаров ший баррикаде веннав революционер санна. Из я массаза а хургйола Iалами наьха кхелаши хувцар духьа лоаттабеча къовсама баррикада...» — язду «Унита» яхача итальянски газето.

«Дерригача дунено кодам бу цун дезалгеи цун халкъагеи», — язду «Нойе рейницайтунг» яхача малхбузенгермански газето.

Цунца цхьана кепайоазоно белгалдоакх, майрача советски космонавта ший вахар сийлахь-доккха гIулакх бахьан долаш дIаденна хилар: дерригача адамий ираза Iилман прогресс бахьан

«Вай заман турпал вар из, — язду «Непсабадшаг» яхача венгерски газето, — хIана аьлча цо хьаеллар космоса къайленаш, шерйора вай дунен горизонташ, къовсам лоаттабора керда открытеш, Iоаль знанеш сага гIулакхага яхийтара.

«Полковник Комаров, — йоах «Вашингтон пост» яхача газето, — талант йолаши къонахчал долаши саг вар... Ше валарца ший бокъо яьккхай цо адамий знанеш шеръяр, гонахьара среда лертIаяккхараи цунна лостам телараи бола сага кхетам лакхбар духьа, сага уйлаш котъяхар духьа шоай вахар дIаденнача дукха болцача деналерча наьха херджача группана юкъеваха».

«Комаровна карагIаьннача гIулакха лоархIам сенах латт аьлча, — белгалдоакх «Ан-нахар» яхача ливански газето, — из латт, тахканза болча новкъа гIолла ший сакхетамца а майрра а из иха хиларах, керда Iилман открытеш бахьан долаш ший низаши вахари кхо ца деш дIа а телаш. Комаровен цунна тара барашеи биллача новккъа гIорба керда бIаьш а эзараш а турпалаш — космос караерзаераш».

(ТАСС).

ГРЕЦЕРА ХЬАЛ

ПАРИЖ, 25 апрель. (ТАСС). Кхыча мехкий агентстваша деча хоамех, Греце яьча тIема переворота кулгалхоша драконовски гIулакхаш леладу мехка фашистски диктатура оттае гIерташ. Мехка массанахьа а дукха нах дувцаш латт. ЮФП яхача парижски агентства хоам бир, лийца нах 8 эзар сагага дIакхаьча хиларах. Франс Пресса агентства. Греце кепайоазон гIулакхашта йолча министерства викала яьча заявлене тIа а дегIа, язду «лийцараш дуккха а кIезигагIа ба» яхаш. Цхьабакъда, цу викала хьакхайкадир, «лийцарех 90 процентал совгIа бараш коммунисташ хилар».

Цхьадолча хоамех, ЭДА яхача аьрдехьарча парте дуккха членаш лийцаб. Цу парте газеташ арадувргдоацаш соцадаьд, хIаьта цар имущество дIаяьккха дIайихьай.

Официальни афински информационни агентства хьакхайкаду, «Мехка бизза сатеми порядоки хилар». Афинера деча кхыча хоамех, «Селхан бус городе хозаш тупаш яр». Столица улицашка гIолла лелаш салтий ба, общественни здaнешта хьалхашка ха оттадаьд.

ЛадувгIа

27 апрель, 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттелеладерхо (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племян» газетий обзор. 7.20—Передачай программа. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хачатурян. Оркестрах скрипканеи лаьрхIа концерт. (Хьалхара дакъа). 8.45 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.20 — Ашараш. 16.30 — Литературни передача «Тарка талгIеш» (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — «Пятилетка гIишлонаш кхайк» передача (эрсий меттала). 17.25 — Юртбоахама Iилмай школа (гIалгIай меттала). 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москва. 18.23 — Микрофона хьалхашка (нохчий меттала). 18.35 — Нохч-гIалгIай ашараш.

УКВ: 9.00 — Радиокомпозици «Цар вахаре ашараш». 10.00 — Передача «Багрицке литературни сурт». 10.50 — Конгата № 11. Моцарт. 11.12 — Бераштa радиопостановка. «Къаьнарча хьехархочох» дола повесть. 18.00 — «Волжанка» — ашарий передача. 18.30 — Спектакла монтаж «Цхьан юрта» (нохчий меттала). 19.30 — Литературно-ашарий передача. «Хьона цхьаннена». 20.00 — «Лорабе къонгаш» — спектакла радиопостановка.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Бераштa. «БIаьстан колобок». 18.30 — Ялат кхедерий сайре (гIалгIай меттала). 19.10 — Телевизионни керладараш (гIалгIай меттала). 19.30 — Киножурнал. 19.45 — Даьшта-ноаношта передачага хьехам (нохчий меттала). 20.00 — Шоана, бераш! 20.15 — Октябра маьлха кIал. Казахски ССР.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностей отделий — 3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02487, Заказ № 1962.